

Załącznik Nr 1 do Ogłoszenia Prezydent Miasta Łodzi
w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych
projektu „Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na
lata 2021-2023”.

Projekt

**PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W ŁODZI
NA LATA 2021 – 2023**

Autor:
dr Katarzyna Roszak

Łódź 2020

SPIS TREŚCI

Spis Treści.....	2
Wstęp.....	3
1. Założenia Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021-2023	5
1.1. Cele Programu.....	5
1.2. Podstawa prawna Programu.....	5
1.3. Finansowanie Programu	6
1.4. Przewidywane skutki Programu.....	6
1.5. Monitoring Programu	7
1.5. Analiza SWOT	7
2.Charakterystyka rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze.....	9
2.1. Charakterystyka społeczno-demograficzna	9
2.2. Struktura gospodarstw domowych.....	10
2.3. Sytuacja finansowa gospodarstw domowych.....	12
3.Potrzeby rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze.....	18
3.1. Problemy dotyczące korzystania ze wsparcia	24
4.Model Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021-2023	27
5.Harmonogram zadań i wydatków Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021-2023	30
Cel.1. Rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem – zadania	30
Cel.1. Rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem – budżet.....	32
Cel.2.Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze wsparcia, w tym pomocy asystenta rodziny i dostępu do specjalistycznego poradnictwa - zadania	35
Cel.2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze wsparcia, w tym pomocy asystenta rodziny i dostępu do specjalistycznego poradnictwa - budżet.....	41

„Program Wspierania Rodziny w Łodzi” opracowany na lata 2021 - 2023 to realizowany w cyklach 3-letnich gminny program przygotowany w oparciu o art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Program uwzględnia obszary wsparcia wskazane w art. 8. 1. ww. ustawy, w tym zawiera zdiagnozowane potrzeby rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, obejmuje także potrzeby rodziny zawarte w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).

Struktura *Programu* obejmuje dwa obszary, w zakresie których podejmuje się działania wspierające, tj.:

1. Rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem.

Wyznaczony segment obejmuje działania instytucji ukierunkowane na pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka, w tym wspieranie działań związanych z zaspokojeniem elementarnych potrzeb życiowych.

2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze wsparcia, w tym pomocy asystenta rodziny i dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Wyznaczony obszar integruje działania mające na celu poprawę funkcjonowania rodziny, w tym m.in.: uwzględnia analizę sytuacji rodziny, przyczyny kryzysu, rozwija kompetencje społeczne oraz umiejętności opiekuńczo-wychowawcze, dostarcza wiedzy w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, wspiera integrację rodziny, przeciwdziała marginalizacji i degradacji społecznej oraz zasoby kadr udzielających wsparcia rodzinom.

Zespół opracowujący „Program Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021 – 2023” został powołany przez Prezydenta Miasta Łodzi zarządzeniem Nr 4423/VIII/20 z dnia 24 czerwca 2020 r. w sprawie powołania Zespołu ds. „Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021-2023”. Do prac nad Programem powołani zostali przedstawiciele takich instytucji jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych w Departamencie Polityki Społecznej UMŁ, Wydział Edukacji w Departamencie Pracy, Edukacji i Kultury UMŁ, Zarząd Lokali Miejskich, Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi, Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi, Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Do udziału w Zespole powołano także przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Koordynatorem „Programu” jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, w partnerstwie z komórkami organizacyjnymi Miasta Łodzi oraz organizacjami pozarządowymi.

„Program Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021-2023” finansowany jest w oparciu o zasoby własne wynikające z realizacji zadań przez jednostki organizacyjne Miasta Łodzi, w ramach realizowanych programów i zadań, tj. Miejski Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, także dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na wspieranie wykonywanych zadań przez jednostki samorządu terytorialnego, dotacje celowe, fundusze Unii Europejskiej oraz wkład własny organizacji pozarządowych.

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W ŁODZI NA LATA 2021-2023

„Program Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021 – 2023” stanowi propozycję wsparcia dostępnego dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, realizowanego przez instytucje miejskie i organizacje pozarządowe dla mieszkańców Łodzi. To projekt spełniający wymogi przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821), w szczególności dotyczących zapisów art. 176 pkt 1 i 8. 1. w zakresie zadań niesienia pomocy rodzinom potrzebującym wsparcia w problemach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeb rodzin zawartych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329). Program proponuje różnorodne formy pomocy dostępne dla wszystkich rodzin, które chcą z nich skorzystać.

1.1. Cele Programu

Celem „Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021 – 2023” jest budowanie kapitału społecznego rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, by mogły prawidłowo wypełniać nałożone na nie funkcje, ze szczególnym uwzględnieniem pełnienia roli opiekuńczo-wychowawczej. Z uwagi na fakt, że deficyty wychowawcze rodzin stanowią pokłosie wielu innych niedomagań, to zaprojektowane wsparcie obejmuje szereg propozycji działań wpisujących się w potrzeby rodzin.

„Program Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021 – 2023” zakłada realizację celów, które przekładają się na poprawę funkcjonowania w aspekcie wychowawczym rodzin, tj.

1. Rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem.

Założeniem którego jest pomoc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb rodzin, celem budowania podstaw realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Podejmowane w tym zakresie działania mają pomóc w budowaniu zaplecza socjalnego i warunków życia.

2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze wsparcia, w tym pomocy asystenta rodziny i dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Cel ten zakłada poprawę funkcjonowania rodziny, poprzez wzmacnianie jej zasobów.

1.2. Podstawa prawna Programu

„Program Wspierania Rodziny w Łodzi” opracowany na lata 2021 - 2023 przygotowywany jest w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821), oraz ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).

1.3. Finansowanie Programu

Realizacja „Programu Wspierania Rodziny w Łodzi” opracowanego na lata 2021 - 2023 finansowana jest w oparciu o środki własne budżetu Miasta Łodzi, m.in.:

- Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Pozostałe źródła pozyskiwania środków finansowych, tj.:

- dotacje celowe z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe w ramach rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- fundusze Unii Europejskiej,
- wkład własny organizacji pozarządowych.

1.4. Przewidywane skutki Programu

„Program Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021-2023” ma na celu zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Skutkiem prowadzonych działań zawartych w Programie jest pomoc w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb i poprawa warunków życia rodzin poprzez zapewnienie wsparcia materialnego, którego najniższym wymiarem jest minimum egzystencji¹. Adresatami podejmowanych działań są osoby dorosłe jak i dzieci. Skutkiem oddziaływań mających na celu wzmocnienie roli i funkcji rodziny jest lepsze wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej, co z kolei sprzyja pozostawianiu dzieci w naturalnych rodzinach.

¹Kurowski P. (2002) Koszyki minimum socjalnego i minimum egzystencji – dotychczasowe podejście, dostępny 13.10.2017r. pod adresem: <https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-socjalne-oraz-minimum-egzystencji>.

1.5. Monitoring Programu

Koordynatorem „Programu Wspierania Rodziny w Łodzi” opracowanego na lata 2021 - 2023 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, który współpracuje z innymi jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi w procesie realizacji zadań. Monitoring realizacji *Programu* będzie opierał się na gromadzeniu i analizie informacji o przebiegu realizacji zadań. Obszarami podlegającymi monitorowaniu będą wskazane w realizacji Programu zadania. Rezultatem monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi.

Wdrażanie *Programu* monitorowane będzie przez powołany do tego celu zespół ds. Monitorowania Programu Wspierania Rodziny w Łodzi.

1.5. Analiza SWOT

Analiza strategiczna „Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021 – 2023” ma na celu przewidzenie czynników sprzyjających oraz utrudniających realizację zaplanowanych działań. *Program Wspierania Rodziny* stanowi zsynchronizowane zadania komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Łodzi i inicjatywy organizacji pozarządowych. Sytuacja ekonomiczna samorządu ma ogromne znaczenie w powodzeniu przedsięwzięcia, szczególnie obecnie w okresie pandemii.

Mocne strony projektu uwzględniają zasoby środowiska lokalnego zwiększające prawdopodobieństwo wykonania zaplanowanych zadań. Obejmują infrastrukturę instytucji, dostępną kadrę udzielającą pomocy, dostępne środki i interdyscyplinarne wsparcie dla rodzin z dziećmi. Czynnikiem wspierającym realizację *Programu Wspierania Rodziny w Łodzi* są zasoby lokalne, które mogą zwiększyć szansę powodzenia wdrażania zaplanowanych działań. Są to zarówno uświadamiane przez otoczenie społeczne potrzeby inicjujące podejmowanie działań dla rodzin, a także proponowane inicjatywy lokalnych podmiotów. Czynnikiem sprzyjającym rozwijanie projektu jest aktywność instytucji i organizacji oraz finansowanie części zadań ze środków publicznych. Z kolei czynnikami osłabiającymi Program jest m.in. słaba kondycja rodzin ujawniających problemy opiekuńczo-wychowawcze, które wskutek kumulacji deficytów mogą utrzymywać deprivację potrzeb, także w kolejnych pokoleniach.

Matryca nr 1
Analiza SWOT Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021 – 2023

MOCNE STRONY

Udział Komórek Organizacyjnych Urzędu Miasta Łodzi i podmiotów pozarządowych w budowaniu oferty wsparcia rodzin w Łodzi
Dobrze rozwinięta infrastruktura pomocy społecznej dostępna we wszystkich rejonach miasta
Profesjonalna kadra asystentów rodziny świadczących wsparcie oraz pracowników socjalnych
Wsparcie specjalistyczne dla rodzin w formie dostępnych nieodpłatnych konsultacji pedagoga i psychologa w zakresie wsparcia Wydziałów Pracy Środowiskowej MOPS
Sieć placówek wsparcia dziennego udzielające pomocy rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka
Sieć placówek wsparcia dziennego udzielające pomocy w formie opiekuńczo - specjalistycznej
Realizacja projektów wspierających rodziny częściowo finansowanych ze środków Unii Europejskiej
Rozwinięta interdyscyplinarna pomoc dla osób i rodzin z problemem uzależnień
Rozwinięta interdyscyplinarna pomoc dla osób i rodzin z problemem przemocy w rodzinie
Dostępne usługi jednostek specjalistycznego poradnictwa
Programy profilaktyczne dla dzieci realizowane na terenie szkół
Program Rządowy (500+)

SŁABE STRONY

Niewystarczająca motywacja rodzin do podejmowania zmian mających na celu ochronę przed wykluczeniem społecznym i zmianę sposobu życia
Problemy rodzin utrudniające podejmowanie decyzji o zmianie sytuacji na lepszą
Oferta wsparcia niewyczerpująca oczekiwania rodzin
Problem w motywowaniu rodzin do wprowadzania konstruktywnych rozwiązań
Sytuacja epidemiczna wpływająca niekorzystnie na sytuację materialną i psychospołeczną rodzin

SZANSE

Wzrastająca świadomość o potrzebie wsparcia rodzin w środowisku
Prowadzenie długofalowej polityki w zakresie profilaktyki rodzinnej
Możliwość pozyskiwania wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych
Współpraca instytucji rządowych i pozarządowych w organizowaniu wsparcia dla rodzin
Kontynuowanie pomocy socjalnej państwa dla rodzin z dziećmi skutkujący zmniejszaniem skali ubóstwa łódzkich rodzin (500+)

ZAGROŻENIA

Słaba kondycja rodzin utrudniająca poprawę zaspokojenia potrzeb
Ograniczenia finansowe
Ryzyko rozwijania uzależnień wśród dzieci i młodzieży oraz nowe typy zagrożeń (internet)
Mała zaradność rodzin w rozwiązywaniu problemów materialnych i emocjonalnych
Niski poziom wykształcenia i kwalifikacji skutkująca brakiem stabilizacji zawodowej i finansowej
Niewystarczająca wiedza o dostępnym wsparciu ulokowanym w środowisku
Niska świadomość zasobów osobistych

2.CHARAKTERYSTYKA RODZIN PRZEŻYWAJĄCYCH PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

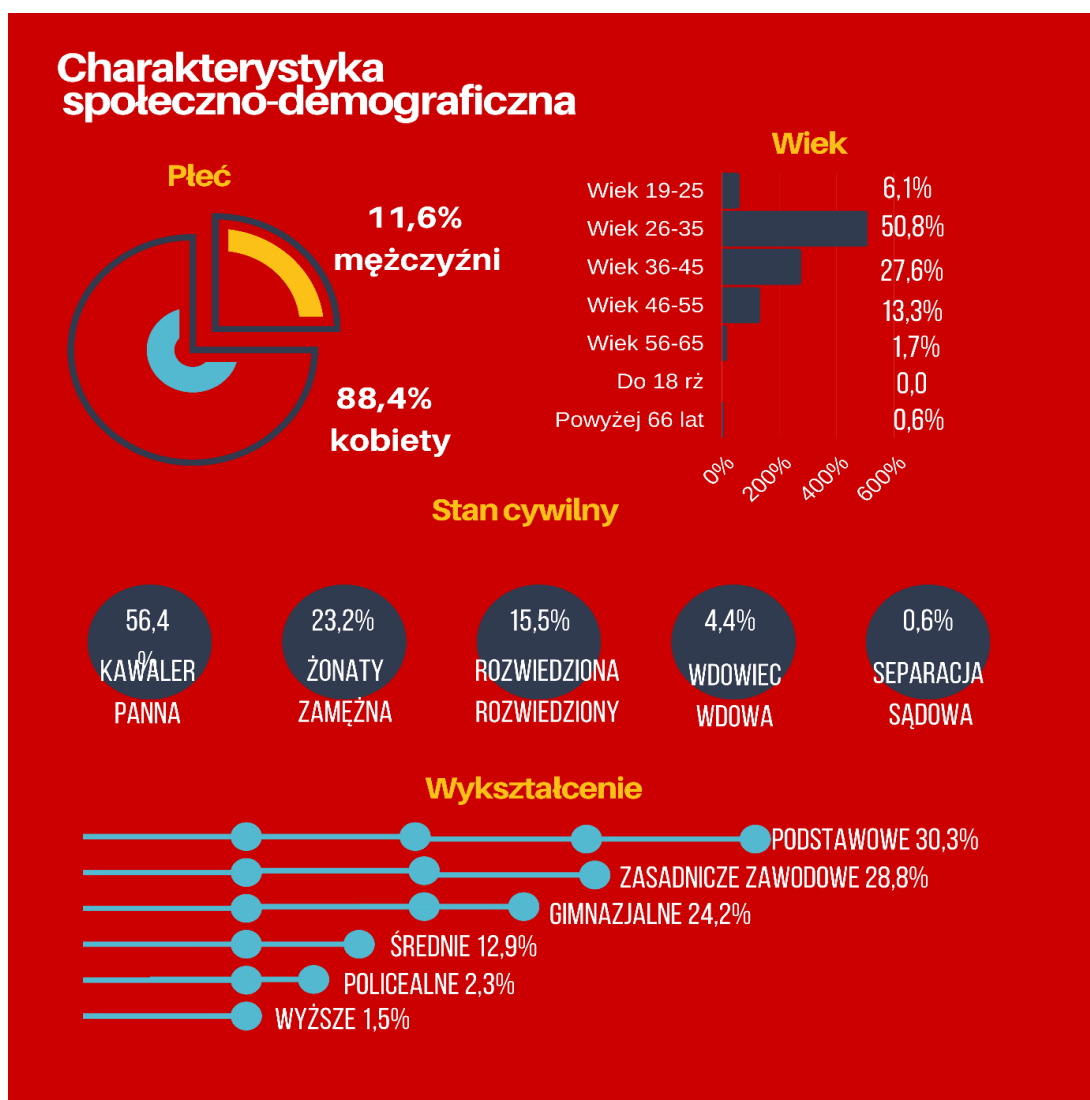
2.1. Charakterystyka społeczno-demograficzna

„Program Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021-2023” skierowany jest do środowisk przeżywających problemy opiekuńczo wychowawcze. Chcąc dostosować ofertę wsparcia niezbędną do wdrożenia Programu, przeprowadzono diagnozę² mającą na celu rozpoznanie potrzeb rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze. Materiał badawczy stanowią relacje osób, które wyraziły zgodę na udzielenie odpowiedzi na zawarte w ankiecie pytania.

Rodziny reprezentowały głównie kobiety - 88,4% i rzadko mężczyźni - 11,6%. Badani to najczęściej osoby do 35 roku życia - 56,9%. Prawie o połowę mniej od wymienionych odnotowano osób do 45 roku życia - 27,6%. Rzadziej respondenci znajdowali się w starszych grupach wieku, tj.: 46-55 lat - 13,3 % i powyżej 55 roku życia (56 lat i więcej) - 2,3%. Reprezentanci rodzin to najczęściej osoby niezamężne/nieżonate. Status kawalera/panny ujawniło większość z badanych, bo 56,4% osób, nadto respondenci wskazywali także na status rozwiedziona/rozwiedziony – 15,5%, wdowa/wdowiec - 4,4% i separacja sądowa – 0,6%. Tylko niecałe ¼ badanych - 23,2% pozostawało w związku małżeńskim. Przedstawiciele badanych rodzin to najczęściej osoby z niskim poziomem wykształcenia – najczęściej podstawowym 30,3% i gimnazjalnym – 24,2%. Znaczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 28,8%. Rzadko rodziny reprezentowały osoby, które ukończyły szkołę średnią (w tym policealną) – jedynie 15,2%, a sporadycznie uzyskując wykształcenie wyższe 1,5%. Badane rodziny funkcjonują zatem najczęściej w związkach nieformalnych i rodzinach rekonstruowanych. Dominujący w badanej grupie niski poziom wykształcenia nie sprzyja stabilnemu zatrudnieniu.

² Badanie ankietowe przeprowadzono wśród 181 osób korzystających w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łodzi ze wsparcia Asystenta Rodziny.

Infografika nr 1.
Dane społeczno-demograficzne badanych

Źródło: opracowanie własne; N=181

2.2. Struktura gospodarstw domowych

Gospodarstwa domowe różniły się pod względem wielkości. Najmniejsze były jednoosobowe a największe liczyły nawet dziesięć osób. Na liczebność gospodarstw składało się współgospodarowanie rodziców z dziećmi, a także obecność w nich partnerów i krewnych. Najwięcej gospodarstw liczyło po trzy osoby – 25% oraz po cztery osoby – 24%. Następnie najczęstsze pod względem liczebności były gospodarstwa dwuosobowe - 19% oraz pięcioosobowe – 18%. Najrzadziej występowały gospodarstwa dziesięcioosobowe – 1%, jednoosobowe – 3 i liczące po sześć i siedem osób, odpowiednio – 6% i 4%. Można zatem stwierdzić, że rodziny korzystające ze wsparcia asysty rodziny były najczęściej gospodarstwami licznymi, ponieważ trzy i więcej osób w strukturze

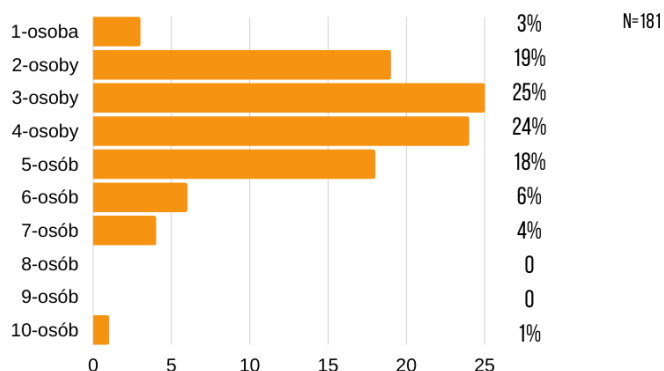
gospodarstw domowych stwierdzono w sytuacji 78% rodzin, natomiast gospodarstw 1-2 osobowych było zdecydowanie mniej wśród badanych, gdyż stanowiły odsetek 22%.

Infografika nr 2.

Struktura gospodarstw domowych

GOSPODARSTWA DOMOWE

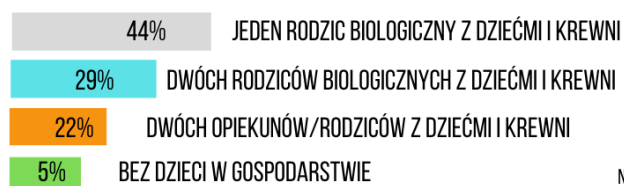
WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA DOMOWEGO

- 1 DZIECKO 29%
- 2 DZIECI 36%
- 3 DZIECI 18%
- 4 DZIECI 6%
- 5 DZIECI 4%
- 6 DZIECI 0%
- 7 DZIECI 1%
- BEZ DZIECI 5%

OBECNOŚĆ DZIECI DO 18 ROKU ŻYCIA W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

STRUKTURA GOSPODARSTW DOMOWYCH

OPIEKA ZASTĘPCZA

Źródło: opracowanie własne

Badane rodziny, pod względem obecności w nich dzieci do 18 roku życia, najczęściej były małodzietne - 65%, wśród których te z jednym dzieckiem stanowiły 29% gospodarstw, a te z dwojgiem dzieci - 36%. Gospodarstwa wielodzietne (z trojgiem i więcej dzieci – do siedmiorga) ujawniono wśród 30% badanych, jedynie w sytuacji 5% - dzieci pozostawały poza obrębem rodziny.

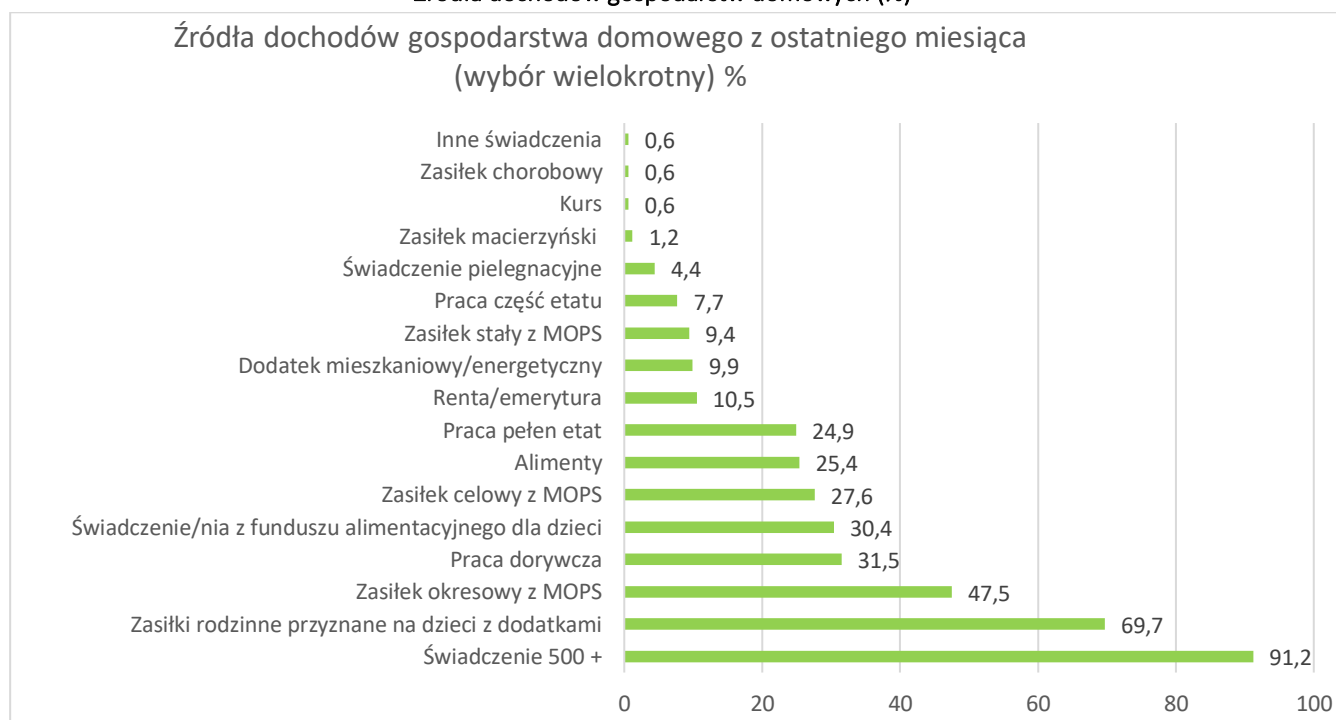
Struktura biologiczna gospodarstw ujawnia, że najczęściej stanowią je rodzic z dziećmi - 44% badanych gospodarstw i rzadziej są to obydwój rodziców i dzieci - 29% gospodarstw. Rodziny rekonstruowane, tzw. *patchworkowe* stanowią 22% badanych gospodarstw, w strukturze których ujawnia się dwóch opiekunów (w tym jednego rodzica biologicznego dzieci) z dziećmi. Jedynie 5% badanych gospodarstw nie sprawuje opieki nad dziećmi (dzieci umieszczone w pieczy zastępczej).

Badani korzystający ze wsparcia asystenta rodziny, w zdecydowanej większości samodzielnie wychowują dzieci. Ponad ¾ badanych rodzin, tj.: 72% nie miało żadnego dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej/placówce. Jednak 30 procent (27%) rodzin nie poradziło sobie z samodzielnym wychowaniem dzieci, gdyż przynajmniej jedno dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej/placówce. W sytuacji jednej rodziny - stanowi pieczę zastępczą dla spokrewnionego dziecka.

2.3. Sytuacja finansowa gospodarstw domowych

Gospodarstwa domowe zasilane były środkami finansowymi pochodzącymi głównie ze źródeł niezarobkowych. Uzyskujących dochód z pracy stałej było łącznie 32,6%, spośród których o zatrudnieniu na pełen etat relacjonowało – 24,9% badanych, a na część etatu - 7,7%. Choć badani wskazywali na wiele źródeł dochodu gospodarstw domowych, to stałe zatrudnienie charakteryzowało mniejszość z nich. Pracę dorywczą wykonywało 31,5% respondentów, jednak ta forma aktywności zawodowej cechuje brak stabilności, prawdopodobnie są to prace sezonowe. Niewielki odsetek respondentów korzystało ze świadczeń emerytalno-rentowych – 10,5%. Badani przedstawiciele rodzin pozyskiwali najczęściej środki finansowe z różnego typu świadczeń, najczęściej przyznawanych w związku z opieką i wychowaniem dzieci, a w drugiej kolejności były to świadczenia z pomocy społecznej. Najczęściej pobierano świadczenie wychowawcze (500+) - 91,2% osób, zasiłki rodzinne przyznawane na potrzeby dzieci – 69,7% oraz zasiłki okresowy z pomocy społecznej – 47,5%.

Wykres nr 1.
Źródła dochodów gospodarstw domowych (%)

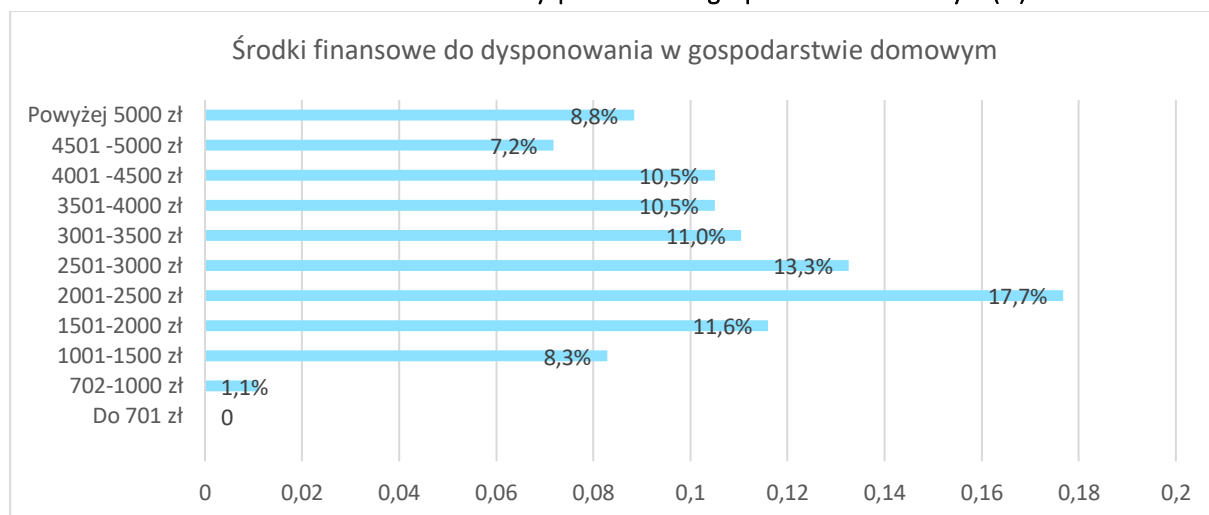

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

Badani odpowiadali również na pytanie o wysokość środków finansowych gospodarstw domowych z ostatniego miesiąca, zarówno z pracy jak i otrzymywanych zasiłków i różnego typu wsparcia finansowego, bez odliczania zadłużeń i opłat oraz zobowiązań. Rozpiętość „przychodów” gospodarstw jest duża – od ponad 700 zł do ponad 5000 zł. Jedynie 1,1% gospodarstw zadeklarowało

bardzo niski poziom środków finansowych do dysponowania w miesiącu – 702 zł do 1000 zł, co pozostaje kwotą bardzo niską dla zaspokojenia potrzeb i zapewnienia warunków życia już dla jednej osoby. Jest to kwota niższa niż minimum socjalne dla jednej osoby w wieku produkcyjnym, wynoszące 1 251,51 zł³. Z kolei 8,3% badanych wskazało wysokość środków do dysponowania od 1001 zł do 1500 zł w miesiącu. Czyli 9,4% badanych rozporządzało kwotą niższą niż najniższy dochód z pracy netto w miesiącu. Z kolei 11,6% osób zadeklarowało kwotę do 2000 zł w miesiącu, porównywalnie, niewiele przekraczającą najniższe miesięczne wynagrodzenie netto. Wysokość środków do dysponowania na poziomie 2001-3000 zł uzyskało 31% badanych gospodarstw. Z kolei dochodem powyżej 3001 do 4000 zł gospodarowało 21,5% a dochodem jeszcze wyższym, na poziomie 4001 i więcej – 26,5%.

Wykres nr 2.
Środki finansowe do dysponowania w gospodarstwie domowym (%)

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

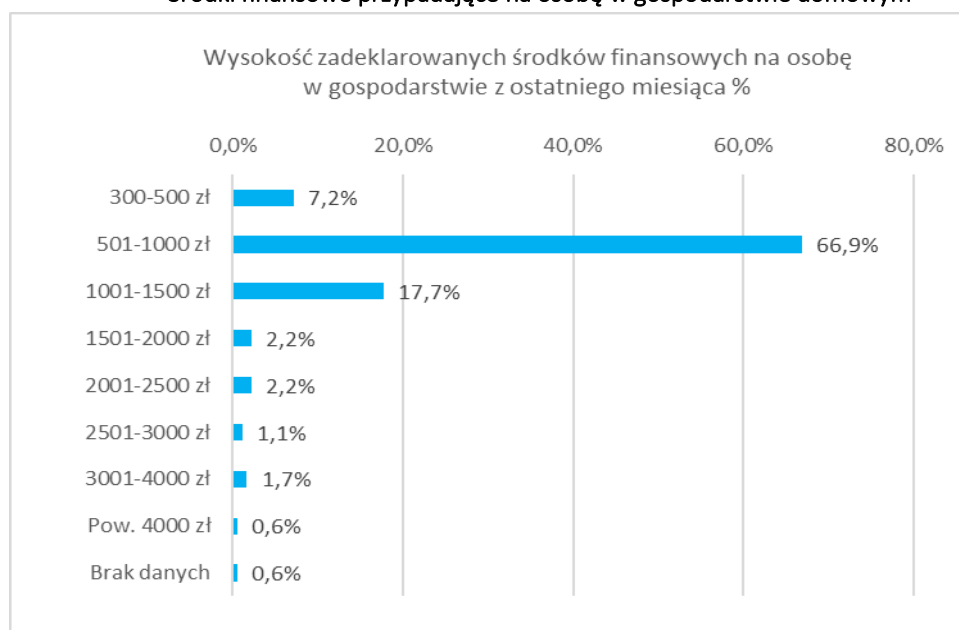
Celem bardziej dokładnego oszacowania zasobów gospodarstw domowych zapytano interlokutorów o wysokość środków finansowych z ostatniego miesiąca przypadających na osobę w gospodarstwie. Według relacji badanych, gospodarstw tych bardzo biednych z dochodem do 500 zł na osobę, sytuujących się także poniżej kryterium dochodowego⁴ było 7,2%. Najwięcej badanych -

³ Minimum socjalne: „Zakres i poziom zaspakajanych potrzeb na poziomie minimum socjalnego winny zapewnić takie warunki, aby umożliwić reprodukcję jego sił życiowych człowieka, wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych w czasie pracy, nauki i wypoczynku. Minimum socjalne oznacza zaspokajanie potrzeb konsumpcyjnych na relatywnie niskim poziomie, ale uwzględniając zalecenia nauki (np. w zakresie żywienia), odpowiadającym powszechnie przyjmowanym normom obyczajowym i kulturowym (rekreacja, uczestnictwo w kulturze) oraz obowiązującym normom prawnym (m.in. w zakresie oświaty, ochrony zdrowia). Minimum socjalne jest kategorią wyznaczającą próg, poniżej którego istnieje obszar niedostatku czy ubóstwa: stanowi górną granicę tego obszaru”, źródło: Instytut Pracy i Spraw Socjalnych [<https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-socjalne-oraz-minimum-egzystencji>]. Wysokość minimum socjalnego w pierwszym kwartale 2020 r. podano na podstawie źródła: *Poziom i struktura minimum socjalnego w I kwartale 2020 r.* Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa, 18 sierpnia 2020 r., adres: [<https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-socjalne>].

⁴ Wysokość kryterium dochodowego przypadającego na osobę w rodzinie w 2020 r. wynosiło 528 zł a dla osoby samotnie gospodarującej – 701 zł. Jest to próg interwencji socjalnej.

blisko ¼ wskazało wysokość środków finansowych na osobę w gospodarstwie w przedziale 501-1000 zł (66,9%). Zasobami finansowymi w przedziale 1001-1500 zł na osobę dysponowało 17,7% rodzin. Prawie 8 procent badanych, tj.: 7,8% gospodarstw dysponowało środkami wyższymi niż 1500 zł na osobę, tj.: do 2000 zł - 2,2%, do 2500 – 2,2%, do 3000 zł – 1,1%, do 4000 zł – 1,7% i powyżej 4000 zł – 0,6%.

Wykres nr 3.
Środki finansowe przypadające na osobę w gospodarstwie domowym

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181; * różnica sumy 100,2% wynika z zaokrągleń formularza Excel

Środki finansowe deklarowane przez badanych, przypadające na osobę w gospodarstwie zestawiono z danymi o wysokości minimum egzystencji⁵, jako wartości porównywalnej dla oszacowania zasobności gospodarstw domowych. Według porównywanych danych, 7,2% gospodarstw domowych dysponujących środkami finansowymi na poziomie 300-500 zł na osobę znajdowało się poniżej minimum egzystencji dla gospodarstwa jednoosobowego, wynoszącego 621,99 zł - na podstawie wartości oszacowanej dla mieszkańca województwa łódzkiego w 2019 r. Badane gospodarstwa z „dochodem” na osobę do 1500 zł funkcjonowały raczej na poziomie minimum socjalnego⁶ z niewielką tendencją do przekroczenia tego wskaźnika (tab. nr.1.). Podkreślić należy, że

⁵ „Minimum egzystencji, zwane także minimum biologicznym, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka. Zaspokajanie potrzeb na tym poziomie i zakresie rzeczowym umożliwia jedynie przeżycie. Oznacza to, że kategoria ta może być uznana za dolną granicę obszaru ubóstwa”, źródło: Instytut Pracy i Spraw Socjalnych [https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-socjalne-oraz-minimum-egzystencji].

⁶ Minimum socjalne: dane za I kwartał 2020 r., w zł: gosp. 1 osobowe-1251,51 zł na osobę; 2os.-1037,71 zł; 3os.-1036,82 do 1107,13 zł; 4os.-1004,04 zł; 5os-984,69 zł., 1os.emeryckie-1232,47 i 2os.emeryckie-1029,69zł, źródło: Wysokość minimum socjalnego w pierwszym kwartale 2020 r. podano na podstawie źródła: *Poziom i struktura minimum socjalnego w I kwartale 2020 r.* Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa, 18 sierpnia 2020 r., adres: [https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-socjalne].

wnioski opierają się na deklarowanych środkach dysponowanych przez gospodarstwa domowe, dlatego proponuje się jedynie ogólne wnioski dotyczące poziomu życia materialnego badanych, które jednak pozostają spójne m.in. z danymi dotyczącymi warunków życia rodzin.

Tabela 1.
Minimum socjalne: dane za I kwartał 2020 r., w zł

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K +DM+DS	M+K +DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	323,22	646,43	899,18	978,84	1 231,59	1 564,00	306,20	612,39
Mieszkanie:	434,84	632,82	864,18	864,18	1 097,61	1 331,03	434,84	632,82
- użytkowanie i energia	369,68	552,47	772,56	772,56	981,50	1 189,12	369,68	552,47
- wyposażenie	65,16	80,35	91,62	91,62	116,11	141,91	65,16	80,35
Edukacja	19,11	38,22	93,73	173,22	228,73	382,84	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	148,55	183,00	236,56	241,35	294,91	353,26	126,96	171,93
Odzież i obuwie	55,59	111,19	160,50	161,48	210,78	261,07	43,26	86,51
Ochrona zdrowia	44,84	85,26	116,38	117,82	148,94	181,51	87,29	170,16
Higiena osobista	39,92	77,78	93,07	112,21	128,05	162,61	31,64	61,21
Transport i łączność	92,74	164,95	470,80	484,29	484,29	497,78	110,99	189,63
Pozostałe wydatki	92,70	135,78	176,06	188,00	191,25	189,36	91,29	134,73
Razem	1 251,51	2 075,43	3 110,46	3 321,39	4 016,16	4 923,46	1 232,47	2 059,38
- na 1 osobę	1 251,51	1 037,71	1 036,82	1 107,13	1 004,04	984,69	1 232,47	1 029,69

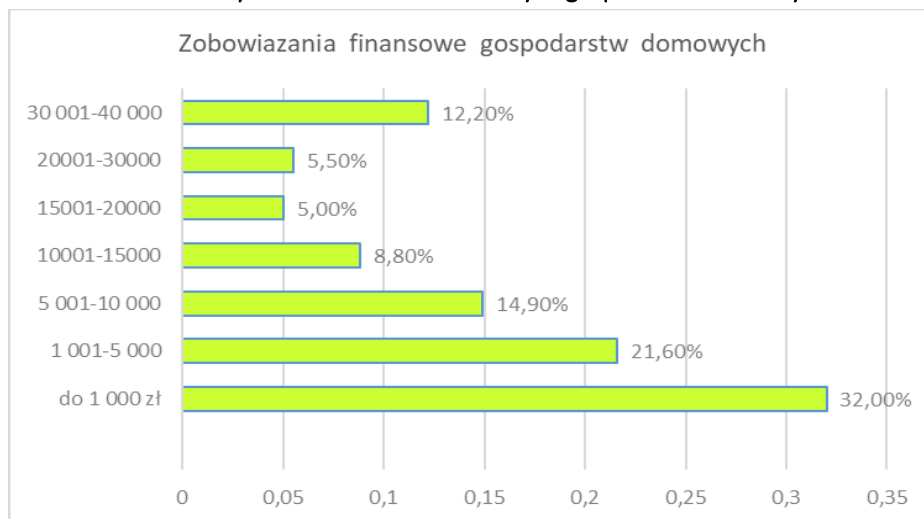
Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS. Symbole użyte w tabeli oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Źródło: IPiSS

Badani relacjonowali także o zobowiązaniach finansowych gospodarstw domowych. Uwzględniono zadłużenia czynszowe, kredyty konsumenckie, pożyczki, zadłużenia alimentacyjne i inne dotyczące każdej osoby będącej członkiem gospodarstwa domowego. Nawet, jeśli mniejsza grupa respondentów funkcjonowała na dobrym poziomie finansowym, to jednak pozostałe do spłacenia pożyczki zdecydowanie obniżają wysokość środków do dysponowania, szczególnie w tych gospodarstwach o niskich zasobach finansowych. Badani relacjonowali najczęściej o niskich kwotach pożyczek do 1000 zł – prawie 1/3 badanych wskazała taki poziom zadłużenia (32%). Drugim, co do wielkości przedziałem zobowiązań finansowych były kwoty zadłużeń w granicy 1001-5000 zł – o którym relacjonował, prawie co piąty badany – 21,6%. Co szósty respondent ujawnił wyższą kwotę zadłużeń - do 10 000 zł (5 001-10 000 zł) – 14,9% a 8,8% przedstawicieli rodzin wskazywało kwotę do 15 000 zł (10 001-15 000 zł). Zadłużenia gospodarstw domowych powyżej 15 000 zł charakteryzowały 22,7% badanych, czyli prawie co czwarte gospodarstwo domowe, w tym zadłużenia bardzo wysokie do 30 000 – zgłosiło 5,5% badanych, a do 40 000 zł - 12,2% przedstawicieli rodzin. Zwracając uwagę na fakt, że większość badanych rodzin nie ma stabilnego źródła utrzymania, gdyż pracą na etat w pełnym

wymiarze godzin pracy deklarowało niecałe ¼ respondentów (24,9%), to zadłużenia gospodarstw są znaczne.

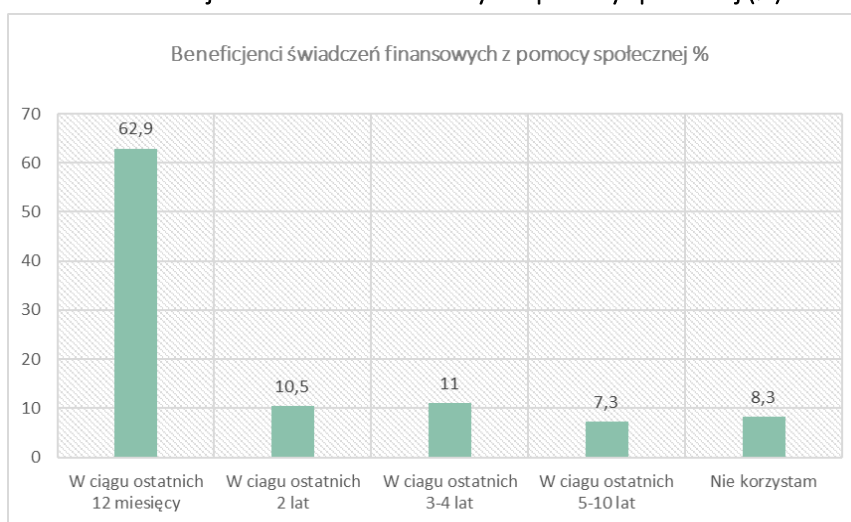
Wykres nr 4.
Wysokość zadłużeń finansowych gospodarstw domowych

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

Badani korzystali z zasiłków finansowych z pomocy społecznej w różnych perspektywach czasu. Ponad połowa pobierała pomoc regularnie w ciągu ostatniego roku – 62,9%. Z kolei 10,5% gospodarstw korzystało z takiej pomocy w ciągu ostatnich dwóch lat. Prawie 1/5 badanych – 18,3% była biorcą zasiłków z pomocy społecznej ponad dwa lata temu i później. Natomiast jedynie 8,3% rodzin korzystających z asysty rodziny nie korzystała z zasiłków pieniężnych z pomocy społecznej.

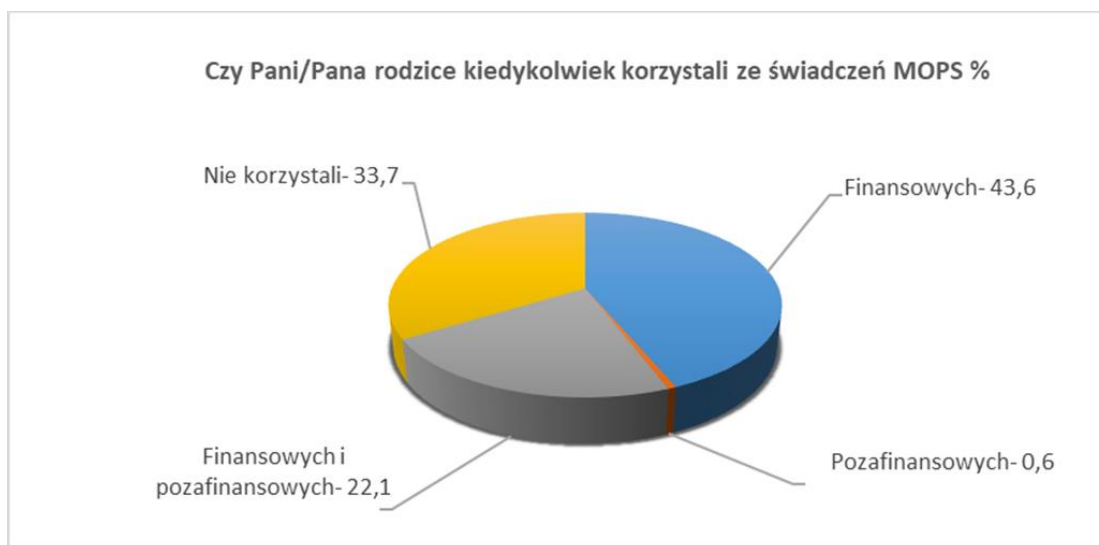
Wykres nr 5.
Beneficjenci świadczeń finansowych z pomocy społecznej (%)

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

Przedstawiciele rodzin stanowią także w większości kolejne pokolenie beneficjentów świadczeń z pomocy społecznej. Co prawda obecnie w 100% korzystają ze wsparcia niematerialnego jakim jest asysta rodziny i rzadziej pomoc finansowa, to ich rodzice byli świadczeniobiorcami zarówno finansowej i pozafinansowej pomocy, o czym relacjonowało łącznie 66,3% osób. Rodzice, a zatem także badani jako członkowie gospodarstw, otrzymywali pomoc głównie – finansową 43,6%, rzadziej łącznie świadczenia pieniężne i niepieniężne – 22,1% oraz sporadycznie pomoc pozafinansową - 0,6%.

Wykres nr 6.
Międzypokoleniowi beneficjenci świadczeń z pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

3. POTRZEBY RODZIN PRZEŻYWAJĄCYCH PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

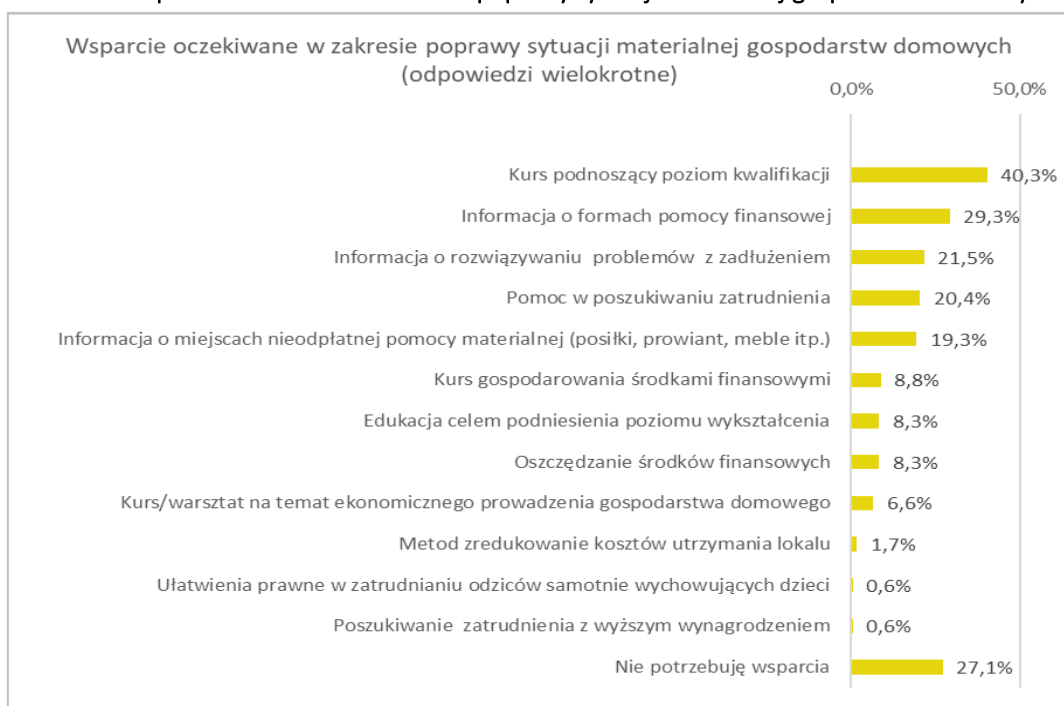
Potrzeby rodzin przeżywających problemy opiekuńczo wychowawcze stanowią jeden z wyznaczników struktury *Programu*, mieszczących się w zapisie ustawy z dnia z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Respondenci ujawniali potrzeby, których wsparcie istotnie poprawiłoby funkcjonowanie członków gospodarstw domowych. W pierwszej kolejności badani udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące symptomów złych warunków życia. Wskazywali wszystkie deficyty, których z powodów finansowych nie mogą zaspokoić. Większość z badanych wskazała do 9 symptomów złych warunków życia – 65,2%, natomiast dziesięć i więcej (najwięcej 24) wskazało 34,8% przedstawicieli gospodarstw domowych, tym samym spełniając kryterium ubóstwa warunków życia (10 i więcej symptomów).

Spośród najczęściej wskazywanych złych warunków życia był brak możliwości utrzymania odpowiedniej temperatury w mieszkaniu, o czym relacjonowało prawie $\frac{3}{4}$ badanych – 67%. Drugim co do częstości wskazań był brak pieniędzy na spędzenie przynajmniej jednego tygodnia wakacji raz w roku – 59,7% wskazań. Trzecim co do częstości wskazań było zbyt małe mieszkanie, niedostosowane do potrzeb rodzin – 57,5%. W dalszej kolejności problemy gospodarstw domowych obejmowały niemożność zakupu samochodu z powodów finansowych – relacjonowane przez ponad połowę badanych - 54,7%, podobnie jak brak pieniędzy na rozrywkę, o czym wspomniało również większość respondentów – 53,6%. Mniej niż połowa badanych – bo 45,3% relacjonowało o braku możliwości zainstalowania ogrzewania w mieszkaniu, 41,4% za deficyt uznało niemożność, z powodów finansowych, wymiany zużytych mebli, a 40,9% dokonało negatywnej oceny warunków zamieszkania. Prawie czterdzieści procent badanych miało ciemne i zawilgocone mieszkanie – 39,8%, podobnie jak liczba gospodarstw, które nie mogą pozwolić sobie na wizytę u stomatologa – 39,8%. Ponad 35 procent gospodarstw (35,4%) nie może z powodów finansowych zaprosić raz w miesiącu rodziny lub przyjaciół na obiad. Inne braki obejmowały niemożność zakupu drobnego sprzętu AGD (mikrofalówka, robot kuchenny) z powodów finansowych – 28,2%, zły stan instalacji elektrycznej i złe warunki sanitarne po 27,1%, niemożność zakupu komputera – 24,9%. Dla 21% gospodarstw problemem było zanieczyszczenie powietrza i hałas. Co piąty badany nie mógł pozwolić sobie na zakup prezentu dla najbliższych (20,4%). Prawie co piąte gospodarstwo negatywnie oceniło wyposażenie gospodarstwa w dobra trwałe - 19,9%. Badani ujawniali deficyt pieniędzy na zakup książek i prasy - 18,2%, leków – 13,8%, telewizji i /lub odtwarzacza -12,7%, odzieży i pościeli – 12,2%, odkurzacza – 11,6%, internetu – 7,7%, żywności 3,9%, pralki – 3,3%, radia i telewizora – 2,2%, lodówki i telefonu – po 0,6%. Badani ujawnili także, że ze względu na problemy finansowe rezygnują z któregoś, z podstawowych posiłków – 1,7% gospodarstw.

Badani przedstawiciele gospodarstw domowych odpowiedzieli także na pytania o formy wsparcia, które mogłyby poprawić sytuację materialną gospodarstw domowych. Wśród badanych 27,1% nie potrzebuje pomocy w tym zakresie, jednak ¾ ujawniło potrzeby. Preferowane formy pomocy stanowią odzwierciedlenie problemów, które wpływają na jakość funkcjonowania materialnego rodzin. Badani najczęściej wskazywali potrzebę odbycia kursu związanego z podniesieniem kwalifikacji zawodowych - 40,3%. Brak odpowiedniego wykształcenia zdecydowanie utrudnia funkcjonowanie na rynku pracy i uzyskanie stabilizacji zawodowej. Prawie 30 procent badanych pozostaje zorientowanych na pobieranie świadczeń – gdyż 29,3% chciałoby zdobyć więcej informacji o dostępnym wsparciu finansowym dla nich. Nieco częściej niż co piąte gospodarstwo poszukuje rozwiązania w związku z zadłużeniem – 21,5%, a co czwarty badany chciałby wsparcia w poszukiwaniu zatrudnienia – 20,4%. Badani przedstawiciele rodzin chcieliby wesprzeć swoje gospodarstwa możliwością skorzystania z nieodpłatnych form pomocy materialnej – darmowej żywności czy wyposażenia mieszkania – 19,3%. Nieco rzadziej respondenci chcieliby dowiedzieć się o możliwościach gospodarowania środkami finansowymi – 8,8%, a 8,3% chciałoby podnieść poziom wykształcenia, natomiast 8,3% nauczyć się form oszczędzania a rzadziej, bo 6,6% nauczyć się bardziej ekonomicznych sposobów prowadzenia gospodarstwa domowego. Sporadycznie potrzeby badanych dotyczyły zredukowania kosztów utrzymania lokalu -1,7%, dostępu do ułatwień związanych z zatrudnieniem rodzica samotnie wychowującego dziecko -0,6% oraz pomocy w zmianie pracy z lepszymi warunkami zatrudnienia- 0,6%.

Wykres nr 7.

Wsparcie oczekiwane w zakresie poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych

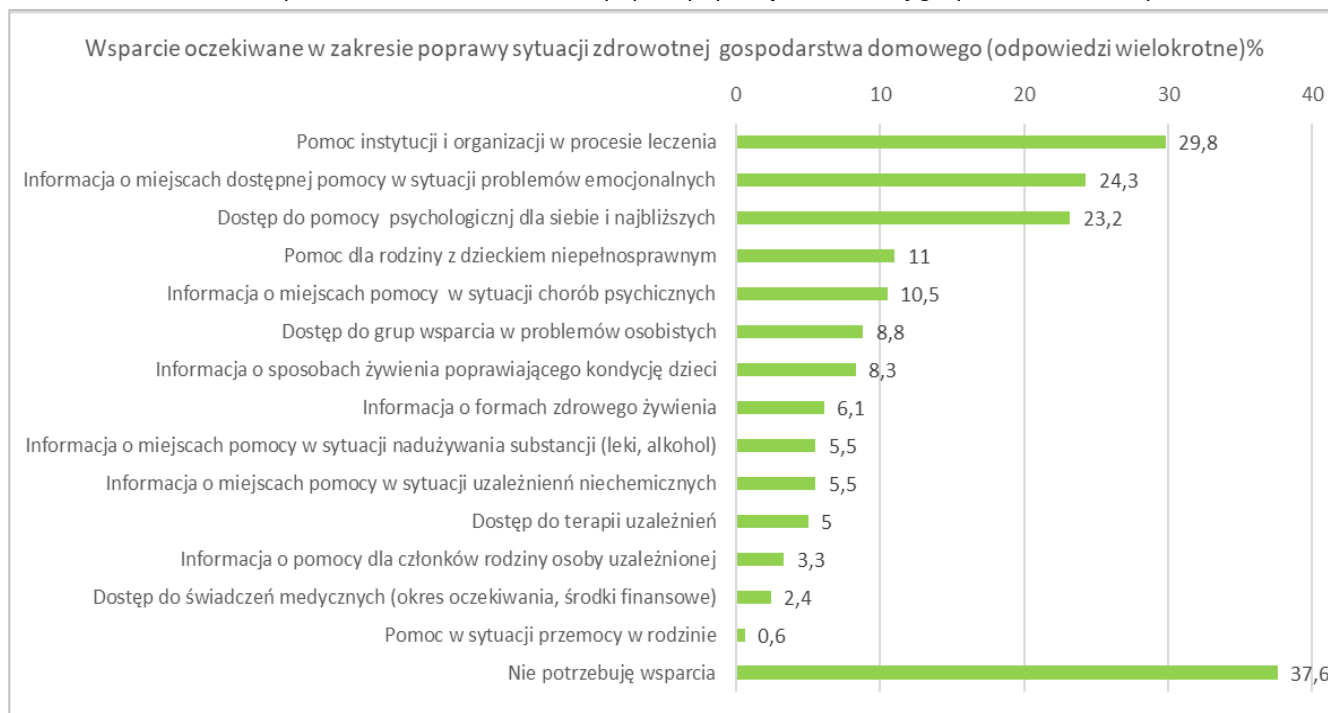
Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

Kolejnym obszarem wsparcia oczekiwanego jest poprawa sytuacji zdrowotnej członków gospodarstw domowych. Większość respondentów – 62,4% ujawniało potrzeby wymagające wsparcia, natomiast 37,6% badanych wykazywało samodzielność w realizacji potrzeb zdrowotnych. Zwracając uwagę na sfery oczekiwanego wsparcia, to badani lokowali zainteresowanie wsparciem najczęściej dotyczącym problemów psychicznych i emocjonalnych, w tym radzenia sobie z przemocą - 67,4% wskazań. Oczekiwania koncentrowały się na pozyskaniu informacji o miejscach i sposobach pomocy, w tych deklarowano chęć uczestnictwa w grupach wsparcia.

Drugim kompleksowym obszarem, co do częstości wskazań, była potrzeba uzyskania pomocy w organizowaniu procesu leczenia, pomocy w dostępie do świadczeń medycznych i ich finansowaniu – 32,2%. Trzecią grupą potrzeb były te związane z problemem uzależnień -19,3%. Badani oczekiwali wsparcia informacyjnego o miejscach i formach wsparcia dla osób uzależnionych i członków rodzin. W dalszej kolejności zainteresowania badanych obejmowały informację o formach zdrowego żywienia i poprawiającego kondycję dzieci – 14,4% oraz wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem – 11%. Zwrócić należy uwagę, że większość potrzeb respondentów dotyczyła pozyskania informacji gdzie wsparcie otrzymać.

Wykres nr 8.

Wsparcie oczekiwane w zakresie poprawy sytuacji zdrowotnej gospodarstw domowych

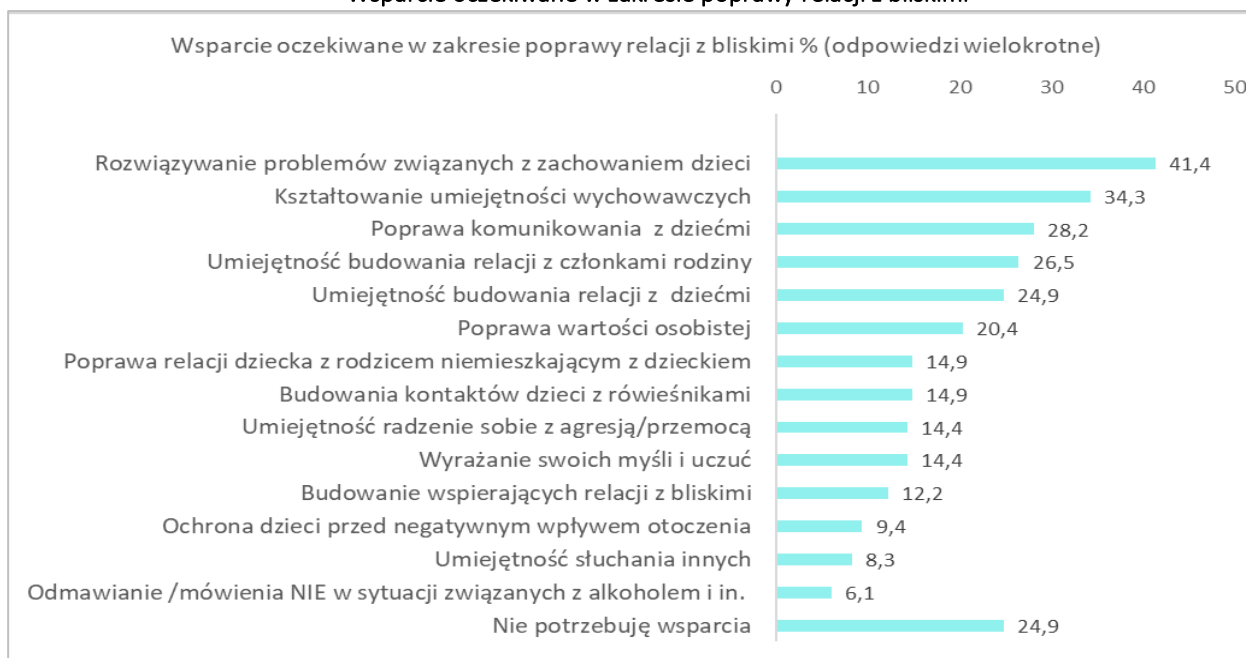

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

Badani przedstawiciele gospodarstw domowych relacjonowali na temat wsparcia oczekiwanego, które byłoby pomocne w budowaniu poprawnych relacji z najbliższymi. Wśród interlokutorów ponad ¾ (75,1%) wyraziło potrzebę budowania wsparcia, natomiast ¼ badanych nie

wyrażała oczekiwań w tym zakresie. Badani koncentrowali oczekiwania na relacjach z dziećmi, potrzebach dzieci i własnych - dotyczących budowania relacji, także na wzmacnianiu zasobów dotyczących umiejętności komunikowania, budowania poczucia własnej wartości, kompetencji komunikacyjnych oraz ochrony przed negatywnym wpływem otoczenia. Przedstawiciele rodzin najczęściej oczekiwali wsparcia w rozwiązywaniu problemów z zachowaniem dzieci – 41,4%. W drugiej kolejności - kształtowania umiejętności wychowawczych – 34,3%, a w trzeciej – poprawy komunikowania z dziećmi – 28,2%. Interlokutorzy deklarowali również, że chcieliby wsparcia w pozyskaniu zasobów pozwalających na budowanie relacji z członkami rodziny – 26,5% a także wyłącznie z dziećmi – 24,9%. Co piąty badany – 20,4% dostrzegł potrzebę pracy nad poczuciem wartości osobistej a ¼ wykazała zainteresowanie poprawą relacji dzieci z rodzicem nie mieszkającym wspólnie z dzieckiem – 14,9%, i równie często wsparcia dzieci w budowaniu relacji rówieśniczych – 14,9%. Blisko ¼ badanych wyraziła potrzebę poprawy umiejętności radzenia sobie z agresją/przemocą – 14,4% i podobnie często wyrażano potrzebę kształtowania umiejętności wyrażania własnych myśli i uczuć – 14,4%. Mniej często wskazywano na potrzebę budowania relacji o charakterze wspierającym z osobami bliskimi – 12,2 i rzadziej wsparcia w ochronie dzieci przed negatywnym wpływem otoczenia – 9,4%. Zdecydowanie mniej często wyrażano potrzebę uczenia się umiejętności słuchania innych – 8,3% czy posługiwania się asertywnym odmawianiem – 6,1%.

Wykres nr 9.
Wsparcie oczekiwane w zakresie poprawy relacji z bliskimi

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

Kolejną sferą wsparcia było uczestnictwo społeczne, rozumiane jako partycypacja w życiu społecznym, publicznym, politycznym, zaangażowanie na rzecz innych, udział w zajęciach kulturalnych,

rozwijanie zainteresowań i aspektów własnej osobowości, w tym organizacja czasu wolnego i wypoczynku oraz edukacja. Większość z badanych - 71,6% ujawniło zainteresowanie wsparciem w wymienionym zakresie, zdecydowana mniejszość – 25,4% radzi sobie własnym sumptem, a 3% osób nie odniosło się do zadanego pytania. Spośród szczegółowych potrzeb, prawie połowa z badanych najczęściej oczekiwała pomocy w organizacji wypoczynku dla dzieci – 47%, następnie wspierania edukacji szkolnej dzieci – 43,1%, rozwijania zainteresowań u dzieci – 43,1% i dostępu do zajęć sportowych (dzieci) – 34,8%. Potrzeby obejmowały także ogólnodostępną informację o miejscach taniego wypoczynku na terenie miasta – 19,3%, wiedzy, w jaki sposób można spędzać czas wolny – 12,2% oraz wiedzy o formach rozwoju osobistego sprzyjającego poprawie kondycji fizycznej i psychicznej – 11%. W dalszej kolejności z malejącym zainteresowaniem badani wyrażali potrzebę rozwijania własnych zainteresowań – 7,7%, rzadko chcieli pozyskać informację o miejscach spotkań kulturalnych – 6,1%, miejscach rozwijania zainteresowań – 6,1%, informacji o punktach dostępu do książek i czasopism – 3,3%, zaproponowania wsparcia innym – 3,3%, uczestnictwem w dyskusjach politycznych – 1,7, i sporadycznie zaangażowaniem w problemy społeczności lokalnej – 1,1%. Reasumując przedstawiciele gospodarstw domowych oczekują wsparcia najczęściej dla dzieci, w zakresie wypoczynku i spełnienia obowiązku szkolnego. Rzadziej potrzeby związane są z aktywnością i rozwijaniem zasobów interlokutorów.

Wykres nr 10.

Wsparcie oczekiwane w zakresie rozwoju osobistego, wypoczynku i partycypacji społecznej

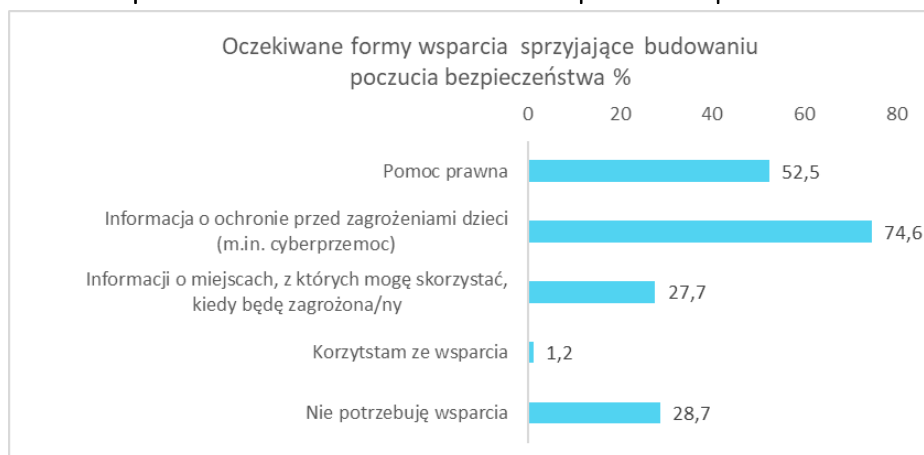

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

Ostatnia pula pytań w zakresie wsparcia oczekiwanego dotyczyła budowania poczucia bezpieczeństwa. Ponad ¾ badanych ujawniła zainteresowanie bezpieczeństwem swoim i bliskich - 70,1%, z kolei 1,2% badanych korzysta już ze wsparcia w tym zakresie, a 28,7% nie jest zainteresowana działaniami w tej sferze. Na pierwszym miejscu badani postawili dobro dzieci, ze względu na zainteresowanie pozyskaniem wiedzy o tym, jak ochronić synów i córki przed zagrożeniami – 74,6% wskazań. Na drugim miejscu biorąc pod uwagę częstość wskazań, badani przedstawiciele rodzin oczekują pomocy prawnej – 52,5% i rzadziej informacji o miejscach, do których można się udać w sytuacji zagrożenia – 27,7%. Zainteresowanie badanych problematyką zagrożenia ich bezpieczeństwa, potrzebie pomocy prawnej i schronieniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa może być odpowiedzią na bieżące problemy badanych rodzin i chęcią zmiany sytuacji na lepszą.

Wykres nr 11.

Wsparcie oczekiwane w zakresie budowania poczucia bezpieczeństwa

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

3.1. Problemy dotyczące korzystania ze wsparcia

Relacje badanych przedstawicieli gospodarstw domowych obejmowały potrzebę korzystania z szerszej puli wsparcia, o czym wspomniano wcześniej dokonując analizy potrzeb wsparcia. Zadano interlokutorom pytania o bariery w dostępie do pomocy proponowanej przez różne podmioty, gdyż w środowisku zamieszkania często zlokalizowane są odpowiednie usługi, z których badani mogliby skorzystać. Z relacji interlokutorów wynika, że najczęściej nie dysponują środkami finansowymi, które mogliby przeznaczyć na interesujące ich wsparcie – 42%. Fakt, że występuje jakakolwiek odpłatność za dostęp do wsparcia także jest zniechęcająca dla badanych – 33,1%. Prawie ¼ osób stwierdziła, że nie dysponuje czasem z uwagi na pracę i opiekę nad dziećmi, by skorzystać z interesującej ich pomocy. Blisko 14 procent (13,8%) przedstawicieli rodzin uznała, że ich potrzeby nie są tak ważne, by poświęcać na ich zaspokojenie czas i środki. Z kolei 12,7% wskazań ujawniło, że osoby badane nie znają swoich potrzeb/zainteresowań. Nowe osoby i miejsca są powodem dyskomfortu emocjonalnego dla 11,6% badanych. Rzadko respondenci relacjonowali, że dzieci nie mają zainteresowań – 5,5%, na podobnym poziomie odnotowano informację o braku umiejętności do poszukiwania odpowiednich informacji w Internecie oraz, że barierą jest udanie się samemu w miejsce nowe (odpowiednio po 5,5%). Brak dostępu do informacji jest przeszkodą dla 5% osób, brak dostępu do Internetu jest przeszkodą dla 1,7% osób. Z pomocy i wsparcia korzysta jedynie 0,6% badanych a 28,2% nie stwierdziło takich przeszkód u siebie.

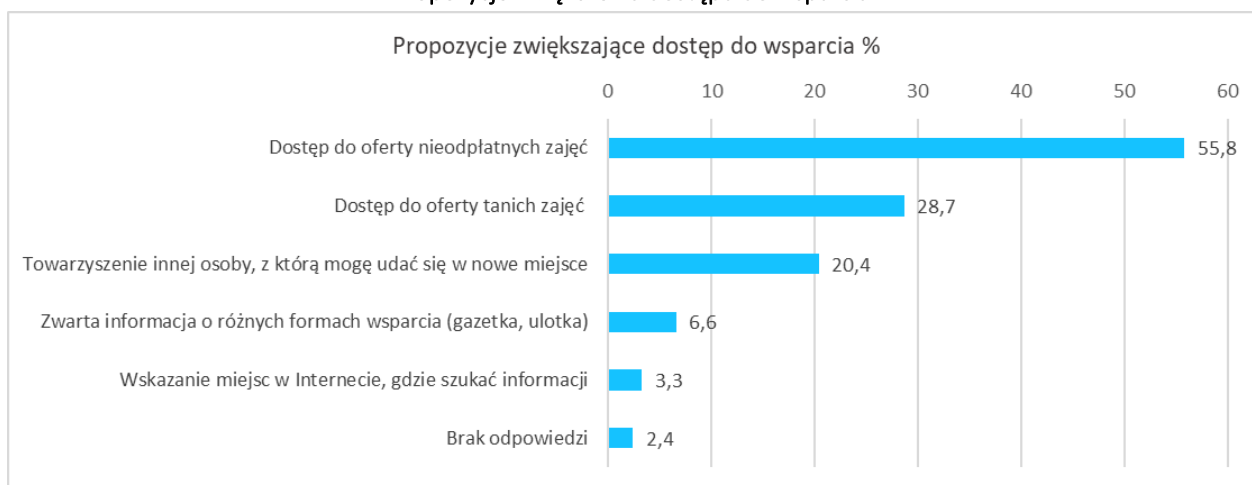
Wykres nr 12.
Utrudnienia w korzystaniu ze wsparcia

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

W związku z barierami w skorzystaniu ze wsparcia badanym zadano pytanie o propozycję najlepszej dla nich formy dostępu do pomocy. Ponad połowa rodzin oczekuje nieodpłatnych form zajęć – 55,8%, z kolei zajęć niskopłatnych oczekuje – 28,7%, towarzyszenia innej osoby, z którą można udać się w nowe miejsce – 20,4%, zwartej informacji o różnych formach wsparcia – 6,6%, wskazania miejsca w Internecie, gdzie szukać informacji – 3,3%. Odpowiedzi nie udzieliło 2,4% badanych.

Wykres nr 13.
Propozycje zwiększenia dostępu do wsparcia

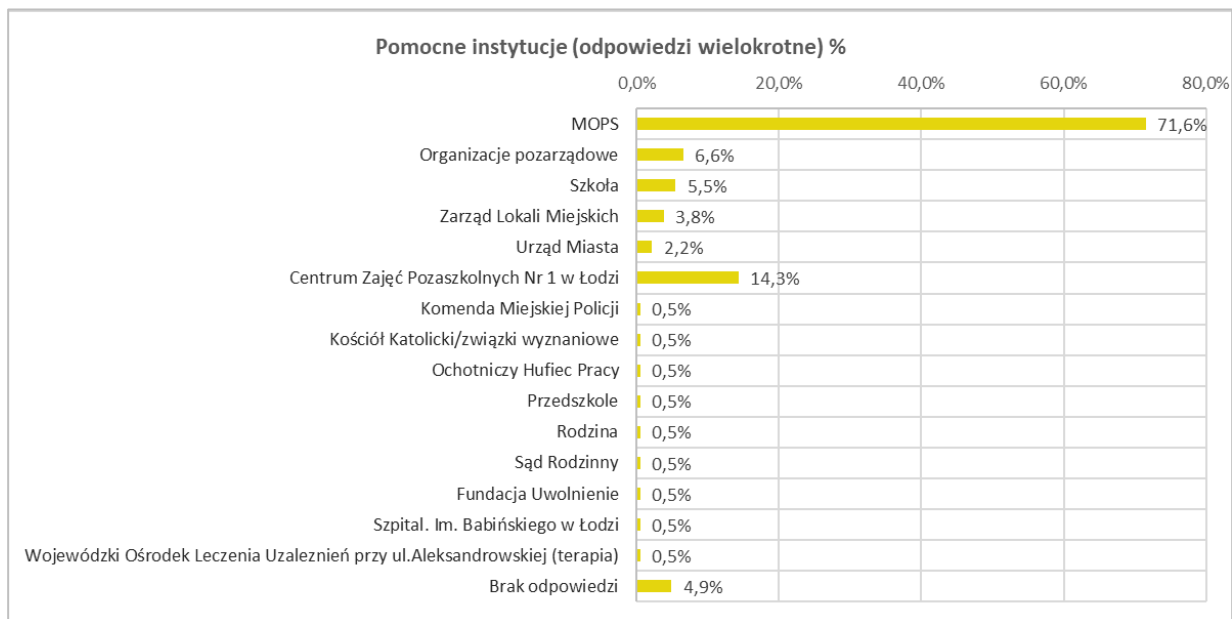

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

Na pytanie w jaki sposób świadczyć pomoc odpowiedziało jedynie 14% respondentów, którzy wymienili cechy pomocy, tj. powinna być mniej sformalizowana, dostępna, indywidualna i dostosowana do potrzeb, konstruktywna (porady specjalistów), darmowa i regularna (częsta). Zatem w udzielaniu pomocy rodzinom, powinno się uwzględnić ich oczekiwania. Bariery w korzystaniu ze wsparcia najczęściej wyznaczają ograniczenia, których same osoby zainteresowane nie potrafią we własnym zakresie przekroczyć.

W ocenie respondentów, którzy wskazywali najbardziej pomocne instytucje, dla ¼ badanych rolę taką pełnił Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi. Drugim ale zdecydowanie rzadziej wybieranym miejscem wsparcia było Centrum Zajęć Pozaszkolnych nr 1 w Łodzi, o którym wspomniało 14,3% osób. Na trzeciej pozycji znalazły się organizacje pozarządowe – 6,6% wskazań. Nieco rzadziej instytucje pomocne to Szkoła – 5,5%, Zarząd lokali Miejskich – 3,8%, Urząd Miasta – 2,2%. Sporadycznie ze wsparciem utożsamiano – Policję, Kościół lub organizację wyznaniową, OHP, Przedszkole, członków rodziny, Sąd, Fundacje Uwolnienie, Szpital i Ośrodek leczenia Uzależnień – po 0,5% wskazań.

Wykres nr 14.
Pomocne instytucje

Źródło: opracowanie własne; Liczba odpowiadających 181

4. MODEL PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W ŁODZI NA LATA 2021-2023

Potrzeby rodzin przeżywających problemy opiekuńczo wychowawcze stanowią treść *Programu*, zgodnie z zapisem ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329). Diagnoza rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodzin, objęła relacje badanych o wsparciu oczekiwanym, które istotnie poprawiłoby funkcjonowanie gospodarstw domowych. Struktura Programu, jak wspomniano w części pierwszej, obejmuje realizację następujących celów:

1. Rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem.

2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze wsparcia, w tym pomocy asystenta rodziny i dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Podjęte działania w ramach celu pierwszego obejmują zapewnienie wsparcia dla rodzin wymagających pomocy w zaspokojeniu potrzeb podstawowych w ramach wspierania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczej. Minimalnym wymiarem zaspokojenia potrzeb przyjęto minimum egzystencji, jako zapewnienie podstawowych warunków życia bez zaspokojenia których rodzina nie może funkcjonować. Adresatami podejmowanych działań są osoby dorosłe jak i dzieci. W ramach celu drugiego, prowadzone oddziaływania mają za zadanie wzmocnić rolę i funkcję rodziny przez podniesienie kompetencji rodzin, w tym do lepszego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej. System wsparcia ma na celu wzmocnienie zdolności rodzin do konstruktywnego wypełniania ról rodzicielskich a tym samym pozostanie dzieci w środowisku wychowania.

Model „Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021 – 2023”, opiera się na realizacji działań szczegółowych w ramach wyznaczonych celów Programu.

W zakresie celu pierwszego proponowane działania obejmują wsparcie uwzględniające minimum egzystencji, które polega na przekazaniu pomocy rzeczowej i finansowej celem zabezpieczenia elementarnych potrzeb rodzin. W ramach minimum egzystencji wskazuje się na zakres pięciu obszarów wymagających zaspokojenia:

1. Pomoc w zapewnieniu wyżywienia przekazywana w formie opłat za posiłki w szkole, przedszkolu, paczek żywnościowych lub środków finansowych na zaspokojenie potrzeb.
2. Pomoc na zapewnienie warunków mieszkaniowych, w tym wsparcie w pokrywaniu kosztów utrzymania mieszkania, zapewnienia odpowiedniego metrażu lokalu i odpowiednich warunków sanitarnych, wyposażenia lokalu, remontu, w tym dostępu do mediów.
3. Pomoc na zakup odzieży odpowiedniej do pór roku, w tym dostosowanej do form aktywności dzieci.
4. Pomoc w zaspokojeniu potrzeb dotyczących ochrony zdrowia - zakup leków i podstawowych środków higieny osobistej.

5. Pomoc materialna w realizacji obowiązku szkolnego.

W zakresie celu drugiego proponowane działania obejmują wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Adresatami ich są zarówno rodzice/opiekunowie oraz dzieci. Wsparcie ma na celu wzmocnić zasoby indywidualne rodziców i opiekunów oraz dzieci, kompensować deficyty, nakłaniać do zmian nawyków, sprzyjać uczeniu się zaspokojenia potrzeb a także pomagać w budowaniu poczucia bezpieczeństwa członków rodzin. Proponowane wsparcie obejmuje spektrum oddziaływań specjalistycznych skoncentrowanych wokół następujących obszarów:

1. Wspieranie poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin, tj.:

- udzielanie wsparcia w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych, szkolenia specjalistyczne,
- kształtowanie umiejętności zarządzania budżetem gospodarstw domowych,
- pomoc w redukowaniu zadłużeń finansowych,
- ekonomiczne gospodarowanie środkami.

2. Zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców/opiekunów

- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców,
- dostarczanie wiedzy w zakresie kompetencji rodzicielskich,
- wspieranie budowania wspierających relacji,
- konsultacje specjalistyczne,
- podnoszenie jakości usług świadczonych rodzinom,
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

3. Wspieranie zdrowia psychofizycznego rodziców i dzieci

- wspieranie rozwiązywania problemów osobistych rodziców i dzieci,
- psychoedukacja wspierająca zasoby indywidualne rodzica i dziecka,
- terapia indywidualna, wsparcie, konsultacje specjalistyczne i poradnictwo (depresja, uzależnienia, problemy zdrowia psychicznego i in.), edukacja,
- prowadzenie zdrowego trybu życia,
- wspieranie działań poprawiających kondycję zdrowia.

4. Wspieranie edukacji, uczestnictwa w kulturze i wypoczynku

- wspieranie edukacji i rozwoju zainteresowań (dzieci i dorosłych),
- wspieranie wypoczynku i rekreacji, konstruktywnego spędzania czasu wolnego,
- wspieranie udziału w kulturze,
- wspieranie partycypacji społecznej,
- wspieranie działań informacyjnych i edukacyjnych.

5. Wspieranie budowania poczucia bezpieczeństwa

- wspieranie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- edukowanie na temat bezpieczeństwa dzieci i dorosłych (edukacja prawna, bezpieczne zachowania, unikanie zagrożeń zewnętrznych), informowanie o miejscach wsparcia.

Schemat nr 1.
Model „Programu Wspierania Rodziny w Łodzi na lata 2021 – 2023”

Źródło: opracowanie własne

5.HARMONOGRAM ZADAŃ I WYDATKÓW PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W ŁODZI NA LATA 2021-2023

Cel.1. Rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem – zadania

L.P.	Cele szczegółowe	Nazwa Programu/zadania	Wskaźniki realizacji	Czas Realizacji	Forma realizacji	Instytucja realizująca /koordynująca zadanie
1	Pomoc w zapewnieniu wyżywienia przekazywana w formie opłat za posiłki w szkole, przedszkolu, paczek żywnościowych lub środków finansowych na zaspokojenie potrzeb.	1. Wieloletni rządowy program "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023; Cel: zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych.	-	2021-2023	Rzeczowa: posiłek Finansowa: zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		1a. Zadania: 1b.redukcja szkód społecznych poprzez zwiększenie dostępności pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin 1c.prowadzenie taniego żywienia dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym 1d. Dożywianie dzieci w szkołach 1e. Zasiłki i pomoc w naturze.	- Liczba posiłków; - Liczba zasiłków celowych - Liczba osób;	2021-2023	Rzeczowa: -posiłki Finansowa: zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych / Organizacje pozarządowe
2	Pomoc na zapewnienie warunków mieszkaniowych, w tym wsparcie w pokrywaniu kosztów utrzymania mieszkania, zapewnienia odpowiedniego metrażu lokalu i odpowiednich warunków sanitarnych, wyposażenia lokalu, remontu, w tym dostępu do mediów.	1.Dodatek mieszkaniowy Cel: wsparcie finansowe w zaspokojeniu podstawowych potrzeb związanych z pokryciem kosztów utrzymania mieszkania, kierowane do rodzin (gospodarstw domowych) znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.	- Liczba gospodarstw domowych;	2021-2023	Finansowa: przyznane świadczenia.	Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi
		2.Dodatek energetyczny Cel: wsparcie finansowe w zaspokojeniu podstawowych potrzeb związanych z pokryciem kosztów utrzymania mieszkania, kierowane do rodzin (gospodarstw domowych) znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.	- Liczba gospodarstw domowych;	2021-2023	Finansowa: przyznane świadczenia.	Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi
	-Programy osłonowe dla najemców i użytkowników lokali mieszkalnych wskazane w Uchwale nr XXIV/572/16 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 3 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2016-2020.	3.Odpracowanie zadłużenia na podstawie Zarządzenia Nr 8764/VII/18 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 26 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia możliwości spłaty zadłużenia z tytułu korzystania z lokali mieszkalnych stanowiących mieszkaniowy zasób Miasta Łodzi.	- Liczba osób i łączna wysokość odpracowanego zadłużenia;	2021-2023	Uгода/ porozumienie.	Zarząd Lokali Miejskich

		4. Możliwość rozłożenia zadłużenia na raty, odroczenia terminu płatności lub umorzenia na podstawie Uchwały Rady Miejskiej Nr XCIX/2031/14 z dnia 12 listopada 2014 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad, sposobu i trybu umarzania, odraczania lub rozkładania na raty należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, przypadających Miastu Łodzi lub jego jednostkom podległym, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organu uprawnionego do udzielania tych ulg.	- Liczba osób, które podpisały umowy w sprawie spłaty zadłużenia w ratach; - Liczba osób, którym umorzono zadłużenie z tytułu opłat za lokal mieszkalny;	2021-2023	Umowa / porozumienie.	Zarząd Lokali Miejskich
		5. Obniżka czynszu z tytułu niskich dochodów (liczonych procentowo do wysokości najniższej emerytury obowiązującej w dniu złożenia wniosku)	- Liczba osób, które otrzymały obniżkę czynszu w wysokości stosownej do posiadanych dochodów;	2021-2023	Aneks do umowy.	Zarząd Lokali Miejskich
		6. Rozwój systemu zamiany mieszkań – realizacja założeń wynikających z Polityki mieszkaniowej Łodzi 2020+ oraz Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2016 - 2020 – ułatwienia dla osób starszych w zamianie zbyt dużych mieszkań na mniejsze - system zamian lokali mieszkalnych z kontrahentem, który uregułuje powstałe zadłużenie czynszowe.	- Liczba osób, które dokonały zamiany lokalu mieszkalnego na mniejszy, którego koszt utrzymania (w tym czynsz) będzie dla nich optymalny; - Liczba osób, które dokonały zamiany na lokal o mniejszej powierzchni użytkowej i niższym standardzie w zamian za uregulowanie przez kontrahenta zamiany zadłużenia istniejącego na koncie finansowym tego lokalu;	2021-2023	Umowa / porozumienie.	Zarząd Lokali Miejskich
3	Pomoc na zakup odzieży odpowiedniej do pór roku, w tym dostosowanej do form aktywności dzieci.	1. Pomoc w zakresie zakupu odzieży	- Liczba organizacji pozarządowych realizujących pomoc w zakupie odzieży - Liczba osób; - Liczba paczek odzieżowych	2021-2023	Rzeczowa: paczka z odzieżą.	MOPS/Caritas/PKPS/PCK/Działalność zawarta w zakresie innych zadań Programu
4	Pomoc w zaspokojeniu potrzeb dotyczących ochrony zdrowia - zakup leków i podstawowych środków higieny osobistej.	1. „Apteka Komunalna” - zasiłki celowe na dofinansowanie do zakupu leków.	- liczba zasiłków; - Liczba biorców;	2021-2023	„Apteka Komunalna” - zasiłki celowe na dofinansowanie do zakupu leków.	
5	Pomoc materialna w realizacji obowiązku szkolnego.	1. Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym; Cel: Świadczenia dla uczących się dzieci i młodzieży, z terenu Miasta Łodzi, znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej, mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	- Liczba stypendiów szkolnych; - Liczba zasiłków szkolnych;	2021-2023	Rzeczowa i finansowa.	Wydział Edukacji
		2. Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego Cel: pomoc materialna dla uczących się dzieci i młodzieży znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, wyrównywanie szans edukacyjnych.	- Liczba świadczeń;	2021-2023	Finansowa: przyznane świadczenia.	Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi
		3. Świadczenie „Dobry start” (300+) Cel: wyrównywanie szans edukacyjnych uczących się dzieci i młodzieży niezależnie od kapitału materialnego rodziny.	-Liczba świadczeń;	2021-2023	Finansowa: przyznane świadczenia.	Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi

Cel.1. Rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem – budżet

L.P.	Cele szczegółowe	Nazwa Programu/zadania	Rok 2021		Rok 2022		Rok 2023		Instytucja realizująca /koordynująca zadanie
			Wydatki na realizację zadania	w tym środki miejskie	Wydatki na realizację zadania	w tym środki miejskie	Wydatki na realizację zadania	w tym środki miejskie	
1	Pomoc w zapewnieniu wyżywienia przekazywana w formie opłat za posiłki w szkole, przedszkolu, paczek żywnościowych lub środków finansowych na zaspokojenie potrzeb.	1. Wieloletni rządowy program "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023; Cel: zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych.	-	-	-	-	-	-	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		1a. Wieloletni rządowy program "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023; Cel: zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych.	Kwota: 14 464 155,00 zł	Kwota: 3 292 831,00 zł Nr. zadania: 1b. 000108-032-002; 1c. 000108-015-001; 1d. 000068-001-001; 1e. 000406-002-001	Kwota: 14 464 155, 00 zł	Kwota: 3 292 831,00 zł Nr. zadania: 1b. 000108-032-002; 1c. 000108-015-001; 1d. 000068-001-001; 1e. 000406-002-001	Kwota: 14 464 155,00 zł	Kwota: 3 292 831,00 zł Nr. zadania: 1b. 000108-032-002; 1c. 000108-015-001; 1d. 000068-001-001; 1e. 000406-002-001	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		1b. Rozdział 85154, zadanie nr 000108-032-002 -redukcja szkód społecznych poprzez zwiększenie dostępności pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin (876 000,00 zł).	Kwota: 1b. 876 000,00 zł	Kwota: 1b. 876000,00 zł Nr. zadania: 000108-032-002	Kwota: 1b. 876000,00 zł Nr. zadania: 000108-032-002	Kwota: 1b. 876000,00 zł Nr. zadania: 000108-032-002	Kwota: 1b. 876 000,00 zł	Kwota: 1b. 876000,00 zł Nr. zadania: 000108-032-002 1c. 310 000,00 zł Nr. zadania: 000108-015-001	1b. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		1c. Rozdział 85154, zadanie nr 000108-015-001 - prowadzenie taniego żywienia dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym(310 000,00 zł),	1c. 310 000,00 zł	1c. 310 000,00 zł Nr. zadania: 000108-015-001	1c. 310 000,00 zł Nr. zadania: 000108-015-001	1c. 310 000,00 zł Nr. zadania: 000108-015-001	1c. 310 000,00 zł	1c. 310 000,00 zł Nr. zadania: 000108-015-001	1c. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
1d. Rozdział 85295, zadanie nr 000068-001-001 - Dożywianie dzieci w szkołach (1 550 000,00 zł),	1d. 1 550 000,00 zł 1e. 556 831,00 zł	1d. 1 550 000,00 zł Nr. zadania: 000068-001-001 1e. 556 831,00 zł	1d. 1 550 000,00 zł Nr. zadania: 000068-001-001 1e. 556 831,00 zł	1d. 1 550 000,00 zł Nr. zadania: 000068-001-001 1e. 556 831,00 zł	1d. 1 550 000,00 zł 1e. 556 831,00 zł	1d. 1 550 000,00 zł Nr. zadania: 000068-001-001 1e. 556 831,00 zł Nr. zadania: 000406-002-001	1d. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi		

		1e. Rozdział 85214, zadanie nr 000406-002-001 -Zasiłki i pomoc w naturze (556 831,00 zł).		Nr zadania: 000406-002-001	Nr zadania: 000406-002-001	Nr zadania: 000406-002-001			1e. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi
2	Pomoc na zapewnienie warunków mieszkaniowych, w tym wsparcie w pokrywaniu kosztów utrzymania mieszkania, zapewnienia odpowiedniego metrażu lokalu i odpowiednich warunków sanitarnych, wyposażenia lokalu, remontu, w tym dostępu do mediów.	1.Dodatek mieszkaniowy Cel: wsparcie finansowe w zaspokojeniu podstawowych potrzeb związanych z pokryciem kosztów utrzymania mieszkania, kierowane do rodzin (gospodarstw domowych) znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.	Kwota: 22 960 000	Kwota: 22 960 000 Nr. zadania: 2147731	Kwota: 22 960 000	Kwota: 22 960 000 Nr. zadania: 2147731	Kwota: 22 960 000	Kwota: 22 960 000 Nr. zadania: 2147731	Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi
		2.Dodatek energetyczny Cel: wsparcie finansowe w zaspokojeniu podstawowych potrzeb związanych z pokryciem kosztów utrzymania mieszkania, kierowane do rodzin (gospodarstw domowych) znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.	Kwota: 409 600	Kwota: 0	Kwota: 409 600	Kwota: 0	Kwota: 409 600	Kwota: 0	Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi
	-Programy osłonowe dla najemców i użytkowników lokali mieszkalnych wskazane w Uchwale nr XXIV/572/16 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 3 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2016-2020.	3.Odpracowanie zadłużenia na podstawie Zarządzenia Nr 8764/VII/18 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 26 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia możliwości spłaty zadłużenia z tytułu korzystania z lokali mieszkalnych stanowiących mieszkaniowy zasób Miasta Łodzi.	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	Zarząd Lokali Miejskich
		4.Możliwość rozłożenia zadłużenia na raty, odroczenia terminu płatności lub umorzenia na podstawie Uchwały Rady Miejskiej Nr XCIX/2031/14 z dnia 12 listopada 2014 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad, sposobu i trybu umarzania, odraczania lub rozkładania na raty należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, przypadających Miastu Łodzi lub jego jednostkom podległym, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organu uprawnionego do udzielania tych ulg.	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	Zarząd Lokali Miejskich
		5.Obniżka czynszu z tytułu niskich dochodów (liczonych procentowo do wysokości najniższej emerytury obowiązującej w dniu złożenia wniosku).	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	bezkoszowo	Zarząd Lokali Miejskich

		6.Rozwój systemu zamiany mieszkań – realizacja założeń wynikających z Polityki mieszkaniowej Łodzi 2020+ oraz Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi na lata 2016 - 2020 – ułatwienia dla osób starszych w zamianie zbyt dużych mieszkań na mniejsze - system zamian lokali mieszkalnych z kontrahentem, który ureguluje powstałe zadłużenie czynszowe.	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	Zarząd Lokali Miejskich
3	Pomoc na zakup odzieży odpowiedniej do pór roku, w tym dostosowanej do form aktywności dzieci.	1.Pomoc w zakresie dostarczania odzieży.	-		-		-		Działalność zawarta w zakresie innych zadań MOPS/PKPS/ Caritas/PCK
4	Pomoc w zaspokojeniu potrzeb dotyczących ochrony zdrowia - zakup leków i podstawowych środków higieny osobistej.	1.„Apteka Komunalna” - zasiłki celowe na dofinansowanie do zakupu leków; Cel: Pomoc dla rodzin w postaci dofinansowania do zakupu leków. Rozdział 85295, zadanie nr 000049-001-001 – Apteka komunalna.	Kwota: 404 805,00 zł	Kwota: 404 805,00 zł Nr. zadania: 000049-001-001	Kwota: 404 805,00 zł	Kwota: 404 805,00 zł Nr. zadania: 000049-001-001	Kwota: 404 805,00 zł	Kwota: 404 805,00 zł Nr. zadania: 000049-001-001	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi
5	Pomoc materialna w realizacji obowiązku szkolnego.	1.Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym; Cel: Świadczenia dla uczących się dzieci i młodzieży, z terenu Miasta Łodzi, znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej, mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	Kwota: 2.000.000	Kwota: 400.000 Nr. zadania: 000138-003	Kwota: 2.000.000	Kwota: 400.000 Nr. zadania: 000138-003	Kwota: 2.000.000	Kwota: 400.000 Nr. zadania: 000138-003	Wydział Edukacji
		2. Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego Cel: pomoc materialna dla uczących się dzieci i młodzieży znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, wyrównywanie szans edukacyjnych.	Kwota: 1 682 000	Kwota: 561 000 Nr. zadania: 2147741	Kwota: 1 682 000	Kwota: 561 000 Nr. zadania: 2147741	Kwota: 1 682 000	Kwota: 561 000 Nr. zadania: 2147741	Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi
		3. Świadczenie „Dobry start” (300+) Cel: wyrównywanie szans edukacyjnych uczących się dzieci i młodzieży niezależnie od kapitału materialnego rodziny.	Kwota: 18 435 600	Kwota: 0	Kwota: 18 435 600	Kwota: 0	Kwota: 18 435 600	Kwota: 0	Centrum Świadczeń Socjalnych w Łodzi

Cel.2.Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze wsparcia, w tym pomocy asystenta rodziny i dostępu do specjalistycznego poradnictwa - zadania

L.P.	Cele szczegółowe	Nazwa Programu/zadania	Wskaźniki realizacji	Czas Realizacji	Forma realizacji	Instytucja realizująca /koordynująca zadanie
1.	<p>Wspieranie poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udzielanie wsparcia w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej; - podnoszenie kwalifikacji zawodowych, szkolenia specjalistyczne; - kształtowanie umiejętności zarządzania budżetem gospodarstw domowych; -pomoc w redukowaniu zadłużeń finansowych; -ekonomiczne gospodarowanie środkami. 	1. Reintegracja zawodowa i społeczna w Klubach Integracji Społecznej; Cel: Zwiększenie kompetencji społecznych pozwalających na funkcjonowanie na rynku pracy.	- Liczba uczestników;	2021-2023	Treningi umiejętności społecznych, warsztaty rozwoju osobistego i zawodowego, szkolenia, prace społecznie użyteczne, Program Aktywizacja i Integracja	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi/ Kluby Integracji Społecznej
		2. Aktywizacja zawodowa poprzez uczestnictwo w Centrum Integracji Społecznej.	- Liczba uczestników;	2021-2023	Terapia indywidualna i grupowa; zajęcia z aktywizacji zawodowej oraz praktyczna nauka zawodu	Organizacje pozarządowe/ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi/ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
		3. Kształcenie ustawiczne, podnoszenie kwalifikacji, współpraca z pracodawcami, dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, aktywizacja zawodowa.	- Liczba uczestników;	2021-2023	Szkolenia Staże	Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi
2.	<p>Zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców/opiekunów, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych; -udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi; -prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców; -dostarczanie wiedzy w zakresie kompetencji rodzicielskich; -wspieranie budowania wspierających relacji; -konsultacje specjalistyczne; -podnoszenie jakości usług świadczonych rodzinom; - finansowanie i organizowanie szkoleń w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych dla pracowników. 	1.Edukacja zdrowotna dzieci i młodzieży w ramach zadania pod nazwą „Profilaktyka ciąży wśród nastolatek, chorób przenoszonych drogą płciową, w tym profilaktyka HIV”.	- Liczba uczestników /odbiorców działań;	2021-2023	- spotkania edukacyjne dla młodzieży w formie warsztatowej - spotkania informacyjno – edukacyjne dla rodziców i nauczycieli - anonimowe poradnictwo internetowe dla młodzieży;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych /Organizacje pozarządowe
		2.Zapewnienie rodzinom opieki i wsparcia asystenta rodziny oraz pomocy pedagogiczno – psychologicznej.	- Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, pedagoga i psychologa;	2021-2023	Wsparcie w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych;	MOPS/bez WWPZ asystenci tylko z MOPSU
		3.Zapewnienie rodzinom wsparcia przez rodziny wspierające.	Rodziny nie występowały o oferowane wsparcie;	2021-2023	Szkolenie rodzin wspierających, podpisywanie umów i pokrywanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy;	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi
		4.Akademia Rodzica.	- Liczba rodzin	2021-2023	Warsztaty, szkolenia, grupy wsparcia;	Wydział Edukacji/Poradnie Pedagogiczno – Psychologiczne, organizacje pozarządowe Wysłano do Wydziału Edukacji

		5. Program wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.	- Liczba dzieci	2021-2023	Wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi;	Wydział Edukacji Wysłano do Wydziału Edukacji
		6. Soboty ze Specjalistami. - Promocja zdrowia - podnoszenie świadomości zdrowotnej mieszkańców Miasta oraz prowadzenie działań promujących zdrowy styl życia, adresowanych do dzieci, młodzieży - Promowanie odpowiedzialnych zachowań prokreacyjnych wśród osób małoletnich oraz profilaktyka chorób przenoszonych drogą płciową, w tym profilaktyka HIV.	Liczba rodzin z małymi dziećmi objętych programem Promocja zdrowia - Liczba uczestników/odbiorców działań; Promowanie odpowiedzialnych zachowań -- Liczba uczestników/odbiorców działań;	2021-2023	Wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Zajęcia profilaktyczno – edukacyjne, warsztaty, imprezy i zajęcia promujące zdrowy styl życia, zajęcia aktywności fizycznej, konsultacje specjalistyczne, anonimowe poradnictwo., edukacja z wykorzystaniem metod audiowizualnych (videoblog);	Wydział Edukacji
		7. Kształtowanie umiejętności budowania wspierających i życzliwych relacji, umiejętności budowania więzi z innymi. - Zadania statutowe szkół i poradni PP – pomoc psychologiczno – pedagogiczna, Program przeciwdziałania uzależnieniom – Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zapobiegania Narkomanii.	- Liczba uczestników 75-80% uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych;	2021-2023	Zajęcia wspierające, edukacyjne, warsztaty, szkolenia, terapia grupowa i indywidualna, grupy wsparcia;	Wydział Edukacji
		8. Finansowanie i organizowanie szkoleń w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych dla pracowników.	- liczba uczestników	2021-2023	1. Organizowanie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Łodzi. 2. Organizowanie szkoleń i superwizji dla asystentów rodziny. 3. Organizowanie superwizji dla pracowników socjalnych.	MOPS
3	Wsparcie zdrowia psychofizycznego rodziców i dzieci, tj.: - wspieranie rozwiązywania problemów osobistych rodziców i dzieci; - psychoedukacja wspierająca zasoby indywidualne rodzica i dziecka; - terapia indywidualna, wsparcie, konsultacje specjalistyczne i poradnictwo (depresja, uzależnienia, problemy zdrowia psychicznego i in.), edukacja; - prowadzenie zdrowego trybu życia ; - wspieranie działań poprawiających kondycję zdrowia.	1. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- Liczba uczestników: - Liczba godzin	2021-2023	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla członków rodzin osób z problemem alkoholowym (prawne, socjalne, psychologiczne, rodzinne, pedagogiczne)	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych /Organizacje pozarządowe
		1a. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla członków rodzin.				
		1b. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób z problemem alkoholowym.	- Liczba uczestników: - Liczba godzin	2021-2023	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób z problemem alkoholowym (prawne, socjalne, psychologiczne, rodzinne, pedagogiczne);	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych /Organizacje pozarządowe

	1c. Prowadzenie terapii rodzinnych dla członków rodzin osób uzależnionych.	- Liczba uczestników;	2021-2023	Prowadzenie terapii rodzinnych dla członków rodzin osób uzależnionych;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych /Organizacje pozarządowe
	1d. Prowadzenie mediacji rodzinnych.	- Liczba uczestników: - Liczba godz.:	2021-2023	Prowadzenie mediacji rodzinnych;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych /Organizacje pozarządowe
	1e. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin osób z problemem alkoholowym.	- Liczba uczestników: - Liczba działań:	2021-2023	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin osób z problemem alkoholowym;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych /Organizacje pozarządowe
	1f. Realizacja w łódzkich szkołach oraz innych placówkach oświatowych programów profilaktyki uzależnień, w tym nakierowanych na kształtowanie i wzmacnianie czynników chroniących przed podejmowaniem zachowań ryzykownych zgodnie z filozofią profilaktyki pozytywnej (m. in. budowanie konstruktywnych interakcji społecznych, poczucia własnej wartości i skuteczności, rozwój zainteresowań, identyfikacji z pozytywnymi wzorami i grupami odniesienia).	- Liczba zajęć realizowanych w szkołach i innych placówkach oświatowych: - Liczba placówek: - Liczba uczestników:	2021-2023	Zajęcia edukacyjne;	Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej, organizacje pozarządowe /Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
	1g. Wspieranie działań promujących styl życia wolny od alkoholu, w tym także działań profilaktycznych o charakterze sportowym i kulturalnym kierowanych do ogółu dzieci i młodzieży w ramach organizacji czasu wolnego jako alternatywa dla podejmowania zachowań ryzykownych (profilaktyka uniwersalna).	- Liczba podjętych działań: programów; - Liczba uczestników;	2021-2023	Warsztaty, zajęcia o charakterze sportowym i rekreacyjnym, szkolenia i indywidualne konsultacje z zakresu zdrowego stylu życia i modelu odżywiania się wolnego od alkoholu, warsztaty, zajęcia artystyczne;	Organizacje pozarządowe / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
	1h. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z grupy wysokiego ryzyka w ramach profilaktyki wskazującej.	- Liczba uczestników;	2021-2023	Zajęcia socjoterapeutyczne indywidualne i grupowe, warsztaty, grupy wsparcia;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Organizacje pozarządowe
	2. Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii 2a. Wspieranie inicjatyw promujących zdrowy styl życia wolny od narkotyków, w tym także prowadzenie działań profilaktycznych o charakterze sportowym i kulturalnym kierowanych do ogółu dzieci i młodzieży w ramach organizacji czasu wolnego jako alternatywa dla podejmowania zachowań ryzykownych (profilaktyka uniwersalna).	- Liczba projektów/programów; - Liczba godzin zajęć; - Liczba uczestników;	2021-2023	Warsztaty profilaktyczno – edukacyjne, zajęcia dla liderów kół profilaktycznych w szkołach, imprezy i zajęcia promujące zdrowy styl życia o charakterze sportowym i kulturalnym, zajęcia rozwijające zainteresowania;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe

		2b. Organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychospołecznego oraz medycznego, socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego rodzinnego dla rodzin osób uzależnionych od narkotyków i zagrożonych uzależnieniem.	- Liczba godzin; - Liczba uczestników;	2021-2023	Specjalistyczne poradnictwo prawne, psychospołeczne, medyczne, socjalne, psychologiczne, pedagogiczne rodzinne;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		2c. Organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (m.in.: medycznego, psychologicznego, psychospołecznego, rodzinnego, prawnego, pedagogicznego, socjalnego) dla osób uzależnionych od narkotyków i zagrożonych uzależnieniem.	- Liczba godzin; - Liczba uczestników;	2021-2023	Specjalistyczne poradnictwo medyczne, psychologiczne, psychospołeczne, rodzinne, prawne, pedagogiczne, socjalne;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		2d. Prowadzenie usług terapeutycznych dla rodzin osób problemowo używających oraz uzależnionych od narkotyków.	- Liczba godzin; - Liczba uczestników;	2021-2023	Diagnoza psychologiczna, konsultacje medyczne, sesja terapii indywidualnej, sesja terapii grupowej, sesja terapii rodzinnej;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		2e. Zwiększenie dostępności i skuteczności zróżnicowanych form profesjonalnej terapii uzależnień dla osób z problemem narkotykowym.	- Liczba godzin; - Liczba uczestników;	2021-2023	Diagnoza psychologiczna, poradnictwo psychologiczne, sesja terapii indywidualnej, sesja terapii grupowej;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		2f. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin osób problemowo używających oraz uzależnionych od narkotyków.	- Liczba godzin; - Liczba uczestników;	2021-2023	Grupy wsparcia, konsultacje specjalistyczne, interwencja kryzysowa;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		3. Program przeciwdziałania uzależnieniom – Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałanie Narkomanii.	Liczba uczestników;	2021-2023	Zajęcia edukacyjne;	Szkoły i placówki oświatowe / Wydział Edukacji
4	Wspieranie edukacji, uczestnictwa w kulturze i wypoczynku, tj.: -wspieranie edukacji i rozwoju zainteresowań (dzieci i dorośli); -wspieranie wypoczynku i rekreacji, konstruktywnego spędzania czasu wolnego; -wspieranie udziału w kulturze; -wspieranie partycypacji społecznej; -wspieranie działań informacyjnych i edukacyjnych.	1. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 1a. Prowadzenie zajęć opiekuńczych, edukacyjnych i rozwojowych oraz organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z grupy zwiększonego ryzyka w ramach profilaktyki selektywnej.	- Liczba uczestników;	2021-2023	Warsztaty umiejętności psychospołecznych, konsultacje psychologiczne, porady psychologiczne - pedagogiczne, zajęcia opiekuńcze, edukacyjne i rozwojowe;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych. Organizacje pozarządowe
		1b. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży-podopiecznych ośrodków wsparcia dziennego w okresie ferii letnich, w formie wypoczynku wyjazdowego (kolonii profilaktycznych lub obozu profilaktycznego).	- Liczba działań w ramach organizacji wypoczynku; - Liczba uczestników;	2021-2023	Wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży - podopiecznych ośrodków wsparcia;	Organizacje pozarządowe / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

	2.Prowadzenie placówek wsparcia dziennego.	- Liczba placówek; - Liczba uczestników;	2021-2023	Zajęcia w placówkach wsparcia dziennego – zajęcia socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, organizacja czasu wolnego, pomoc w nauce, kontakt z rodzicami dzieci;	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi/Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/Organizacje pozarządowe
	3.Realizacja projektu „Nasze świetlice”, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.	- Liczba placówek; Liczba uczestników;	2021-2023	Wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców oraz niwelowanie deficytów rozwojowych i braków edukacyjnych u dzieci, poprzez rozszerzenie oferty wsparcia placówek wsparcia dziennego;	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi/ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/Organizacje pozarządowe
	4 .Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii - 4a. Prowadzenie zajęć opiekuńczych, edukacyjnych i rozwojowych oraz organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z grupy zwiększonego ryzyka w ramach profilaktyki selektywnej.	- Liczba uczestników;	2021-2023	Warsztaty umiejętności psychospołecznych, konsultacje psychologiczne, porady psychologiczno - pedagogiczne, zajęcia opiekuńcze, edukacyjne i rozwojowe;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
	4b. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży-podopiecznych ośrodków wsparcia dziennego w okresie ferii letnich, w formie wypoczynku wyjazdowego (kolonii profilaktycznych lub obozu profilaktycznego).	- Liczba działań; - Liczba uczestników;	2021-2023	Wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży ze świetlic socjoterapeutycznych;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
	4c. Prowadzenie działań edukacyjnych i socjoterapeutycznych dla młodzieży eksperymentującej i problemowo używającej narkotyki, w tym również tzw. "dopalacze" w ramach profilaktyki wskazującej.	- Liczba godzin; - Liczba uczestników;	2021-2023	Specjalistyczne konsultacje i poradnictwo, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności psychospołeczne, indywidualne zajęcia edukacyjno - informacyjne, interwencje kryzysowe, psychoterapię rodzinną, turnusy integracyjne.	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/Organizacje pozarządowe
	5.Organizacja czasu wolnego, organizacja wypoczynku - zajęcia półkolonijne podczas ferii zimowych i wakacji, dla zorganizowanych grup z terenu miasta, Świetlic Środowiskowych i Szkół Podstawowych.	- Liczba uczestników;	2021-2023	Kolonie	Szkoły i placówki oświatowe / Wydział Edukacji /

5	Wspieranie budowania poczucia bezpieczeństwa, tj.: -wspieranie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin -przeciwdziałanie przemocy w rodzinie -edukowanie na temat bezpieczeństwa dzieci i dorosłych (edukacja prawna, bezpieczne zachowania, unikanie zagrożeń zewnętrznych), informowanie o miejscach wsparcia.	1. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie 1a. Prowadzenie Oddziału Interwencji Kryzysowej -całodobowa pomoc psychologiczna dla osób w sytuacji kryzysu psychicznego, obejmującej również wsparcie w przypadku konfliktu w rodzinie oraz pomoc psychologiczną.	- Liczba interwencji: - Liczba porad psychologicznych: - Liczba zgłoszeń dot. podejrzenia stosowania przemocy:	2021-2023	Udzielanie pomocy psychologicznej, całodobowy telefon interwencyjny czynny 7 dni w tygodniu;	Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
		1b Organizowanie i prowadzenie interwencji kryzysowej w sytuacjach przemocy w rodzinie.	- Liczba dyżurów: - Liczba porad indywidualnych: - Liczba osób korzystających z terapii indywidualnej: - Liczba telefonów;	2021-2023	Pomoc psychologiczna poprzez telefon interwencyjny, porady pierwszego kontaktu, terapia, pomoc i wsparcie w wychodzeniu z sytuacji przemocy;	Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej/ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
		2. Organizowanie i prowadzenie zróżnicowanych form poradnictwa (m.in. psychologicznego, prawnego, rodzinnego, psychospołecznego, socjalnego, pedagogicznego), mediacji rodzinnych, zajęć psychologa z rodziną w kryzysie.	Liczba uczestników;	2021-2023	Poradnictwo specjalistyczne dla ofiar przemocy w rodzinie, mediacje rodzinne, zajęcia psychologa z rodziną w kryzysie;	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych /organizacje pozarządowe

Cel.2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze wsparcia, w tym pomocy asystenta rodziny i dostępu do specjalistycznego poradnictwa - budżet

L.P.	Cele szczegółowe	Nazwa Programu/zadania	Rok 2021		Rok 2022		Rok 2023		Instytucja realizująca /koordynująca zadanie
			Wydatki na realizację zadania	w tym środki miejskie	Wydatki na realizację zadania	w tym środki miejskie	Wydatki na realizację zadania	w tym środki miejskie	
1.	Wspieranie poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin, tj.: - udzielanie wsparcia w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej; - podnoszenie kwalifikacji zawodowych, szkolenia specjalistyczne; - kształtowanie umiejętności zarządzania budżetem gospodarstw domowych; -pomoc w redukowaniu zadłużeń finansowych; -ekonomiczne gospodarowanie środkami.	1. Reintegracja zawodowa i społeczna w Klubach Integracji Społecznej; Cel: Zwiększenie kompetencji społecznych pozwalających na funkcjonowanie na rynku pracy	279.839 Kod 108-001	279.839 Kod 108-001	284.036 Kod 108-001	284.036 Kod 108-001	285.436 Ko 108-001	285.436 Kod 108-001	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi/ Kluby Integracji Społecznej
			98.161 Kod 108-002	98.161 Kod 108-002	99.636 Kod 108-002	99.635 Kod 108-002	100.124 Kod 108-002	100.124 Kod 108-002	
		2. Aktywizacja zawodowa poprzez uczestnictwo w Centrum Integracji Społecznej.	129.600 Kod 000108-032-002	129.600 Kod 000108-032-002	129.600 Kod 000108-032-002	129.600 Kod 000108-032-002	129.600 Kod 000108-032-002	129.600 Kod 000108-032-002	
		3. Kształcenie ustawiczne, podnoszenie kwalifikacji, współpraca z pracodawcami, dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, aktywizacja zawodowa.	Kwota: 100.000	Kwota: 0	Kwota: 100.000	Kwota:0	Kwota: 100.000	Kwota: 0	Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi (Fundusz Pracy).
2.	Zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców/opiekunów, tj.: -motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych; -udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi; -prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców; -dostarczanie wiedzy w zakresie kompetencji rodzicielskich;	1.Edukacja zdrowotna dzieci i młodzieży w ramach zadania pod nazwą „Profilaktyka cięż wśród nastolatków, chorób przenoszonych drogą płciową, w tym profilaktyka HIV”.	Kwota: 110.000,00 zł	Kwota: 100.000,00 zł	Kwota: 110.000,00 zł	Kwota: 100.000,00 zł	Kwota: 110.000,00 zł	Kwota: 100.000,00 zł	Wydział Zdrowia i Spraw /Organizacje pozarządowe
				Kod klasyfikacji: 000156-001-001	Kod klasyfikacji: 000156-001-001	Kod klasyfikacji: 000156-001-001			
		2.Zapewnienie rodzinom opieki i wsparcia asystenta rodziny oraz pomocy pedagogiczno – psychologicznej.	Kwota Nr zadania 1.309.119 zł 000346	Kwota Nr zadania 1.309.119 zł 000346	Kwota Nr zadania 1.328.756 zł 000346	Kwota Nr zadania 1.328.756 zł 000346	Kwota Nr zadania 1.335.302 zł 000346	Kwota Nr zadania 1.335.302 zł 000346	Asystenci z MOPS/bez WWPZ

-wspieranie budowania wspierających relacji -konsultacje specjalistyczne; -podnoszenie jakości usług świadczonych rodzinom; - finansowanie i organizowanie szkoleń w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych dla pracowników.	3.Zapewnienie rodzinom wsparcia przez rodziny wspierające.	-	-	-	-	-	-	Nie funkcjonuje z powodu braku zainteresowania
	4.Akademia Rodzica	Kwota: bezkosztowo zadania statutowe	Kwota: bezkosztowo	Kwota: bezkosztowo	Kwota: bezkosztowo	Kwota: bezkosztowo	Kwota: bezkosztowo	Wydział Edukacji/Poradnie Pedagogiczno – Psychologiczne, organizacje pozarządowe
	5.Program wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.	Kwota: 2.074.219	Kwota: 2.074.219 Nr. zadania: 000326-001	Kwota: 2.074.219	Kwota: 2.074.219	Kwota: 2.074.219	Kwota: 2.074.219 Nr. zadania: 000326-001	Wydział Edukacji
	6.Soboty ze Specjalistami. - Promocja zdrowia - podnoszenie świadomości zdrowotnej mieszkańców Miasta oraz prowadzenie działań promujących zdrowy styl życia, adresowanych do dzieci, młodzieży -Promowanie odpowiedzialnych zachowań prokreacyjnych wśród osób małoletnich oraz profilaktyka chorób przenoszonych drogą płciową, w tym profilaktyka HIV.	Kwota: 70.000	Kwota: 70.000 Nr. zadania: 000255-001	Kwota: 70.000	Kwota: 70.000	Kwota: 70.000	Kwota: 70.000 Nr. zadania: 000255-001	Wydział Edukacji
	7.Kształtowanie umiejętności budowania wspierających i życzliwych relacji, umiejętności budowania więzi z innymi. - Zadania statutowe szkół i poradni PP – pomoc psychologiczno – pedagogiczna, Program przeciwdziałania uzależnieniom – Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zapobiegania Narkomanii.	Kwota: 1.000.000	Kwota: 1.000.000 Nr. zadania: 000110-008 (narkomania); 000108-023 (alkoholizm)	Kwota: 1.000.000	Kwota: 1.000.000	Kwota: 1.000.000	Kwota: 1.000.000 Nr. zadania: 000110-008 (narkomania); 000108-023 (alkoholizm)	Wydział Edukacji
	8. Finansowanie i organizowanie szkoleń w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych dla pracowników.	-	-	-	-	-	-	MOPS
	a. Organizowanie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Łodzi.	Kwota Nr zadania 7.000 zł 000249	Kwota Nr zadania 7.000 zł 000249	Kwota Nr zadania 7.105 zł 000249	Kwota Nr zadania 7.105 zł 000249	Kwota Nr zadania 7.140 zł 000249	Kwota Nr zadania 7.140 zł 000249	Organizowanie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Łodzi.
	b. Organizowanie szkoleń i superwizji dla asystentów rodziny.	Kwota Nr zadania 5.000 zł 000293	Kwota Nr zadania 5.000 zł 000293	Kwota Nr zadania 5.075 zł 000293	Kwota Nr zadania 5.075 zł 000293	Kwota Nr zadania 5.100 zł 000293	Kwota Nr zadania 5.100 zł 000293	Organizowanie szkoleń i superwizji dla asystentów rodziny.

		c. Organizowanie superwizji dla pracowników socjalnych. MOPS	Kwota Nr zadania 13.923 zł § 4700 000221	Kwota Nr zadania 13.923 zł § 4700 000221	Kwota Nr zadania 14.132 zł § 4700 000221	Kwota Nr zadania 14.132 zł § 4700 000221	Kwota Nr zadania 14.201 zł § 4700 000221	Kwota Nr zadania 14.201 zł § 4700 000221	Organizowanie superwizji dla pracowników socjalnych. MOPS
3	Wspieranie zdrowia psychofizycznego rodziców i dzieci, tj.: - wspieranie rozwiązywania problemów osobistych rodziców i dzieci; - psychoedukacja wspierająca zasoby indywidualne rodzica i dziecka; - terapia indywidualna, wsparcie, konsultacje specjalistyczne i poradnictwo (depresja, uzależnienia, problemy zdrowia psychicznego i in.), edukacja; - prowadzenie zdrowego trybu życia ; - wspieranie działań poprawiających kondycję zdrowia.	1. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 1a. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla członków rodzin.	Kwota: 76.259,59 zł	Kwota: 70.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 76.259,59 zł	Kwota: 70.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 76.259,59 zł	Kwota: 70.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Wydział Zdrowia i Spraw /Organizacje pozarządowe
		1b. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób z problemem alkoholowym.	Kwota: 22.100,00 zł	Kwota: 20.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 22.100,00 zł	Kwota: 20.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 22.100,00 zł	Kwota: 20.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Wydział Zdrowia i Spraw /Organizacje pozarządowe
		1c. Prowadzenie terapii rodzinnych dla członków rodzin osób uzależnionych.	Kwota: 118.051,71 zł	Kwota: 108.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 118.051,71 zł	Kwota: 108.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 118.051,71 zł	Kwota: 108.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Wydział Zdrowia i Spraw /Organizacje pozarządowe
		1d. Prowadzenie mediacji rodzinnych.	Kwota: 18.425,00 zł	Kwota: 17.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 18.425,00 zł	Kwota: 17.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 18.425,00 zł	Kwota: 17.000,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Wydział Zdrowia i Spraw /Organizacje pozarządowe
		1e. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin osób z problemem alkoholowym.	Kwota: 17.445,00 zł	Kwota: 16.185,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 17.445,00 zł	Kwota: 16.185,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 17.445,00 zł	Kwota: 16.185,00 zł Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Wydział Zdrowia i Spraw /Organizacje pozarządowe

		1f. Realizacja w łódzkich szkołach oraz innych placówkach oświatowych programów profilaktyki uzależnień, w tym nakierowanych na kształtowanie i wzmacnianie czynników chroniących przed podejmowaniem zachowań ryzykownych zgodnie z filozofią profilaktyki pozytywnej (m. in. budowanie konstruktywnych interakcji społecznych, poczucia własnej wartości i skuteczności, rozwój zainteresowań, identyfikacji z pozytywnymi wzorami i grupami odniesienia).	Kwota: 80.000,00 zł	Kwota: 80.000,00 zł Kod klasyfikacyjny: 000108-012-001	Kwota: 80.000,00	Kwota: 80.000,00 zł Kod klasyfikacyjny: 000108-012-001	Kwota: 80.000,00 zł Kod klasyfikacyjny: 000108-012-001	Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej, organizacje pozarządowe /Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
		1g. Wspieranie działań promujących styl życia wolny od alkoholu, w tym także działań profilaktycznych o charakterze sportowym i kulturalnym kierowanych do ogółu dzieci i młodzieży w ramach organizacji czasu wolnego jako alternatywa dla podejmowania zachowań ryzykownych (profilaktyka uniwersalna).	Kwota: 295 711,00	Kwota: 263 550,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 295 711,00	Kwota: 263 550,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 295 711,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Organizacje pozarządowe / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
		1h. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z grupy wysokiego ryzyka w ramach profilaktyki wskazującej.	Kwota: 40 950,00	Kwota: 35 750,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 40 950,00	Kwota: 35 750,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 40,950,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Organizacje pozarządowe
		2 .Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii 2a. Wspieranie inicjatyw promujących zdrowy styl życia wolny od narkotyków, w tym także prowadzenie działań profilaktycznych o charakterze sportowym i kulturalnym kierowanych do ogółu dzieci i młodzieży w ramach organizacji czasu wolnego jako alternatywa dla podejmowania zachowań ryzykownych (profilaktyka uniwersalna).	Kwota: 122 927,00	Kwota: 113 927,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 122 927,00	Kwota: 113 927,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 122 927,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		2b. Organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychospołecznego oraz medycznego, socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego rodzinnego dla rodzin osób uzależnionych od narkotyków i zagrożonych uzależnieniem.	Kwota: 57 037,50	Kwota: 50 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 57 037,50	Kwota: 50 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 57 037,50 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe

	2c. Organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (m.in.: medycznego, psychologicznego, psychospołecznego, rodzinnego, prawnego, pedagogicznego, socjalnego) dla osób uzależnionych od narkotyków i zagrożonych uzależnieniem.	Kwota: 11 180,00	Kwota: 10 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 11 180,00	Kwota: 10 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 11 180,00	Kwota: 10 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
	2d. Prowadzenie usług terapeutycznych dla rodzin osób problemowo używających oraz uzależnionych od narkotyków.	Kwota: 41 480,00	Kwota: 35 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 41 480,00	Kwota: 35 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 41 480,00	Kwota: 35 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
	2e. Zwiększenie dostępności i skuteczności zróżnicowanych form profesjonalnej terapii uzależnień dla osób z problemem narkotykowym.	Kwota: 100 990,00	Kwota: 90 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 100 990,00	Kwota: 90 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 100 990,00	Kwota: 90 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
	2f. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin osób problemowo używających oraz uzależnionych od narkotyków.	Kwota: 17 700,00	Kwota: 15 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 17 700,00	Kwota: 15 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 17 700,00	Kwota: 15 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
	3. Program przeciwdziałania uzależnieniom – Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałanie Narkomanii.	Kwota:1.000.000	Kwota: 1.000.000 Nr. zadania: 000110-008 (narkomania); 000108-023 (alkoholizm)	Kwota: 1.000.000	Kwota: 1.000.000 Nr. zadania: 000110-008 (narkomania); 000108-023 (alkoholizm)	Kwota: 1.000.000	Kwota: 1.000.000 Nr. zadania: 000110-008 (narkomania); 000108-023 (alkoholizm)	Szkoły i placówki oświatowe / Wydział Edukacji

4	Wspieranie edukacji, uczestnictwa w kulturze i wypoczynku, tj.: -wspieranie edukacji i rozwoju zainteresowań (dzieci i dorosłych); -wspieranie wypoczynku i rekreacji, konstruktywnego spędzania czasu wolnego; -wspieranie udziału w kulturze; -wspieranie partycypacji społecznej; -wspieranie działań informacyjnych i edukacyjnych.	1.Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 1a. Prowadzenie zajęć opiekuńczych, edukacyjnych i rozwojowych oraz organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z grupy zwiększonego ryzyka w ramach profilaktyki selektywnej.	Kwota: 126 640,00	Kwota: 104 800,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 126 640,00	Kwota: 104 800,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 126 640,00	Kwota: 104 800,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych. Organizacje pozarządowe
		1b. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży-podopiecznych ośrodków wsparcia dziennego w okresie ferii letnich, w formie wypoczynku wyjazdowego (kolonii profilaktycznych lub obozu profilaktycznego)	Kwota: 92 966,10	Kwota: 71 300,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 92 966,10	Kwota: 71 300,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Kwota: 92 966,10	Kwota: 71 300,00 Kod klasyfikacji: 000108-021-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		2.Prowadzenie placówek wsparcia dziennego.	1.425.400	1.425.400 w tym: 559.752 Kod: 000108-032-002 865.648 Kod: 000108-032-001 (R)	1.425.400 w tym: 559.752 Kod: 000108-032-002 865.648 Kod: 000108-032-001 (R)	1.425.400 w tym: 559.752 Kod: 000108-032-002 865.648 Kod: 000108-032-001 (R)	1.425.400 w tym: 559.752 Kod: 000108-032-002 865.648 Kod: 000108-032-001 (R)	1.425.400 w tym: 559.752 Kod: 000108-032-002 865.648 Kod: 000108-032-001 (R)	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi/Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe
		3.Realizacja projektu „Nasze świetlice”, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.	Kwota: 2 543 556,00	Kwota: 445 500,00 Kod klasyfikacji: 001437-001	Kwota: 1 094 701,00	Kwota: 182 500,00 Kod klasyfikacji: 001437-001	Kwota: 0,00	Kwota: 0,00	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej/ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych / Organizacje pozarządowe
		4. Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii 4a. Prowadzenie zajęć opiekuńczych, edukacyjnych i rozwojowych oraz organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z grupy zwiększonego ryzyka w ramach profilaktyki selektywnej.	Kwota: 36 750,00	Kwota: 31 200,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 36 750,00	Kwota: 31 200,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 36 750,00	Kwota: 31 200,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/ Organizacje pozarządowe

		4b. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży-podopiecznych ośrodków wsparcia dziennego w okresie ferii letnich, w formie wypoczynku wyjazdowego (kolonii profilaktycznych lub obozu profilaktycznego)	Kwota: 110 850,10	Kwota: 104 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 110 850,10	Kwota: 104 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 110 850,10	Kwota: 104 000,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/Organizacje pozarządowe
		4c. Prowadzenie działań edukacyjnych i socjoterapeutycznych dla młodzieży eksperymentującej i problemowo używającej narkotyki, w tym również tzw. "dopalacze" w ramach profilaktyki wskazującej.	Kwota: 86 320,00	Kwota: 72 030,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 86 320,00	Kwota: 72 030,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Kwota: 86 320,00	Kwota: 72 030,00 Kod klasyfikacji: 000110-006-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych/Organizacje pozarządowe
		5.Organizacja czasu wolnego, organizacja wypoczynku - zajęcia półkolonijne podczas ferii zimowych i wakacji, dla zorganizowanych grup z terenu miasta, Świetlic Środowiskowych i Szkół Podstawowych.	Kwota: 2.000.000	Kwota: 2.000.000 Nr. zadania: 000405-002	Kwota: 2.000.000	Kwota: 2.000.000 Nr. zadania: 000405-002	Kwota: 2.000.000	Kwota: 2.000.000 Nr. zadania: 000405-002	Szkoły i placówki oświatowe / Wydział Edukacji / Organizacje pozarządowe
5	Wspieranie budowania poczucia bezpieczeństwa, tj.: -wspieranie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin -przeciwdziałanie przemocy w rodzinie -edukowanie na temat bezpieczeństwa dzieci i dorosłych (edukacja prawna, bezpieczne zachowania, unikanie zagrożeń zewnętrznych), informowanie o miejscach wsparcia.	1. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie 1a. Prowadzenie Oddziału Interwencji Kryzysowej -całodobowa pomoc psychologiczna dla osób w sytuacji kryzysu psychicznego, obejmującej również wsparcie w przypadku konfliktu w rodzinie oraz pomoc psychologiczną.	Kwota: 50.000,00 zł	Kwota: 50.000,00 zł Kod klasyfikacyjny: 000249-001-002	Kwota: 50.000,00 zł	Kwota: 50.000,00 zł Kod klasyfikacyjny: 000249-001-002	Kwota: 50.000,00 zł	Kwota: 50.000,00 zł Kod klasyfikacyjny: 000249-001-002	Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej/ Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
		1b Organizowanie i prowadzenie interwencji kryzysowej w sytuacjach przemocy w rodzinie.	Kwota: 270.000,00 zł	Kwota: 270.000,00 zł Nr zadania: 000164-001-003	Kwota: 270.000,00 zł	Kwota: 270.000,00 zł Nr zadania: 000164-001-003	Kwota: 270.000,00 zł	Kwota: 270.000,00 zł Nr zadania: 000164-001-003	Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej / Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

		2. Organizowanie i prowadzenie zróżnicowanych form poradnictwa (m.in. psychologicznego, prawnego, rodzinnego, psychospołecznego, socjalnego, pedagogicznego), mediacji rodzinnych, zajęć psychologa z rodziną w kryzysie.	Kwota: 127.375,40 zł	Kwota: 118.000,00 zł Nr zadania: 000249-001-001	Kwota: 118.000,00 zł	Kwota: 118.000,00 zł	Kwota: 118.000,00 zł	Kwota: 118.000,00 zł Nr zadania: 000249-001-001	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych / organizacje pozarządowe
--	--	---	-------------------------	--	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--	---